

REVIDERT RAMMEPLAN FOR NORSK OG SAMISK BARNEHAGELÆRERUTDANNING

SLUTTRAPPORT FRA RAMMEPLANGRUPPA 1.11.2021

Innholdsfortegnelse

1	Rammeplangruppas mandat, sammensetning og arbeidsmåter	4
1.1	Formål og bakgrunn for rammeplangruppas arbeid	4
1.2	Mandat	5
1.3	Rammeplangruppas sammensetning	6
1.4	Referansegruppe	6
1.5	Rammeplangruppas arbeidsform	7
1.6	Forståelse av mandatet	8
1.7	Sammendrag av rammeplangruppas vurderinger og konklusjoner	9
2	Barnehagelærerutdanning i Norge	13
2.1	Institusjoner og studiesteder med barnehagelærerutdanning	13
2.2	Forskrift og retningslinjer	14
2.3	Bakgrunn for nye rammeplaner i 2012 og 2013	16
2.3.1	Bakgrunnen for rammeplan for norsk barnehagelærerutdanning i 2012	16
2.3.2	Bakgrunn for rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning i 2013	20
3	Rammeplangruppas endringsforslag	22
3.1	Endringsforslag forskrift med vurderinger for og imot	22
	§ 1. Virkeområde og formål	22
	§ 2. Læringsutbytte	26
	§ 3. Struktur og innhold	29
3.2	Endringsforslag merknader med vurderinger for og mot	36
	Merknader til § 1. Virkeområde og formål	36
	Merknader til § 2. Læringsutbytte	39
	Merknader til § 3. Struktur og innhold	40
3.3	Språklige endringsforslag og oppdateringer av forskrift	44
3.3.1	Mindre endringsforslag til forskrift og merknader	44
3.3.2	Henvisninger til lovverk	47

1 Rammeplangruppas mandat, sammensetning og arbeidsmåter

Regjeringen meddelte 23. september 2020 at den hadde nedsatt et ekspertgruppe som skal foreslå endringer i rammeplanen for barnehagelærerutdanning¹. Den foreliggende rapporten er rammeplangruppas sluttrapport. Sluttrapporten inneholder tre kapitler. I det første kapitlet presenteres rammeplangruppas mandat, sammensetning av rammeplangruppe og referansegruppe, arbeidsformer samt tolkning av mandat. Avslutningsvis i kapitlet gis det et sammendrag av rammeplangruppas vurderinger og konklusjoner. I kapittel 2 framstilles en beskrivelse av barnehagelærerutdanning i Norge i dag, eksisterende forskrifter og merknader samt bakgrunnen for rammeplanene for henholdsvis norsk og samisk barnehagelærerutdanning.² I tredje kapittel redegjøres det for og argumenteres for rammeplangruppas endringsforslag.

1.1 Formål og bakgrunn for rammeplangruppas arbeid

Ved oppnevningen ga Kunnskapsdepartementet følgende bakgrunn for arbeidet:

Rammeplanen for barnehagelærerutdanning (BLU) skal bidra til alle barn får et barnehage tilbud av høy kvalitet gjennom utdanning av kompetente og godt kvalifiserte barnehagelærere. Gjennom endringer i rammeplanen skal planen bli et mer anvendelig verktøy for lærerutdanningsinstitusjonene. Institusjonenes handlingsrom skal tydeliggjøres; den endrede rammeplanen skal gi større rom for institusjonene til å utnytte sine ressurser og faglig sterke sider.

Omtale av pedagogikk og pedagogikkfaget

Både følgegruppa for barnehagelærerutdanning og ekspertgruppa om barnehagelærerrollen har påpekt uklarheter i rammeplan og merknader med hensyn til pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen.

Kunnskapsdepartementet har mottatt enkelthenvendelser fra UH-institusjoner med spørsmål om hvordan de skal tolke rammeplanens ordlyd med hensyn til pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen. Dette har også vært tema på årlige nasjonale konferanser arrangert av pedagogikkmiljøene i BLU.

Fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene

Intensjonene med innføring av kunnskapsområder i BLU, var å etablere en utdanning som lå tettere opptil barnehagens tverrfaglige tilnærming til det pedagogiske arbeidet enn det den tidligere førskolelærerutdanningen gjorde. Tilbakemeldinger fra praksisfeltet viser at BLU langt på vei har lyktes med dette, men UH-sektoren melder også om at organiseringen i kunnskapsområder til dels har hemmet tverrfaglig samarbeid, spesielt på tvers av de ulike kunnskapsområdene.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/barnehagelarerutdanningane-skal-bli-enda-betre/id2765709/>

² Rammeplangruppas mandat omfatter forskrift og merknader til forskrift for rammeplanene for henholdsvis norsk og samisk barnehagelærerutdanning. I det følgende brukes «rammeplan og forskrift» synonymt for å beskrive «forskrift om rammeplan». Når det vises til lovverk, viser betegnelsen «norsk BLU» til «Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning», mens «samisk BLU» viser til «Forskrift om rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning».

Gjennomgående temaer

Følgegruppen viser til områder i forskriften som skal vektlegges spesielt i utdanningen: de yngste barna, flerkulturalitet, ledelse og barn med spesielle behov. Gruppen peker på at det har vært vanskelig for institusjonene å lage gode strukturer som kan ivareta disse områdene. Det går ikke tydelig fram av rammeplanen om disse skal være gjennomgående tema i alle kunnskapsområdene, og om det eventuelt er andre tema som skal gå på tvers i utdanningen.

Studiepoengfesting av fag

Departementet har mottatt henvendelser med spørsmål om muligheten for studiepoengfesting av fag i kunnskapsområdene. Fagmiljøer har ønsket å synliggjøre hvor mange studiepoeng de enkelte fagene bidrar med, også på kandidatens vitnemål. Det er argumentert med at det vil gi arbeidsgivere mulighet til å se hva slags kompetanse den enkelte kandidaten har. Angivelse av studiepoeng i fag på vitnemålet, vil gi kandidatene flere muligheter for videreutdanning. Følgegruppen antyder at å fordele studiepoeng på fagene, kan gi større fleksibilitet til integrering på tvers av kunnskapsområder.

1.2 Mandat

Kunnskapsdepartementet ga følgende mandat for rammeplangruppas arbeid:

Rammeplangruppen for barnehagelærerutdanning skal foreslå konkrete tekstlige endringer i rammeplan for barnehagelærerutdanning (BLU) og merknader til denne.

Arbeidet skal ikke omfatte endringer i organiseringen i tverrfaglige kunnskapsområder. Forslag til endringene i forskriften må vurderes opp mot formålet med den nye rammeplanen fra 2012.

Endringene skal

- a) tydeliggjøre pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen og bidra til større konsistens i begrepsbruk*
- b) gi økt mulighet for fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene*
- c) tydeliggjøre de gjennomgående temaene i utdanningen og hvordan de kan inngå.*

Gruppen skal også vurdere om institusjonene skal kunne studiepoengfeste fagene som inngår i kunnskapsområdene på den enkelte kandidats vitnemål.

Rammegruppen skal legge fram vurderinger for og mot endringene som foreslås.

Rammeplangruppen skal

- innhente eksempler på aktuelle, gode modeller fra universitets- og høyskolesektoren*
- involvere medlemmene i referansegruppen i sitt arbeid*
- ha en åpen prosess*

I e-post av 8. februar 2021 rettet rammeplangruppa en forespørsel til Kunnskapsdepartementet om det også lå til mandatet å foreslå endringer i Forskriften for den samiske barnehagelærerutdanningen. Departementet bekreftet 15. februar 2021 at rammeplanen for samisk BLU skulle vært nevnt i mandatdokumentet.

Rammeplangruppa inviterte derfor til et møte 4. mai 2021 mellom gruppa og Sametinget, Sámi allaskuvla og Nord universitet, for å drøfte hvordan gruppa kunne ivareta både behovet for endringer i forskriften for den samiske barnehagelærerutdanningen som per i dag kun benyttes ved Sámi

allaskuvla, og ivaretagelsen av at også den norske barnehagelærerutdanningen skal «...fremme forståelse for samisk kultur som en del av den nasjonale, og vektlegge urfolks status og rettigheter, både nasjonalt og internasjonalt» (jf. gjeldende forskrift).

I etterkant av dette møtet tok rammeplangruppa kontakt med Kunnskapsdepartementet med spørsmål om gruppa burde få en endret sammensetning, ved at en representant for Sámi allaskuvla kommer inn i rammeplangruppa. I Kunnskapsdepartementets brev til rammeplangruppa 12. juli 2021 bekreftes det at rammeplangruppa suppleres med ett medlem, en representant for Sámi allaskuvla. Denne representanten skal ha et spesielt ansvar for å ivareta endringer i rammeplanen for samisk barnehagelærerutdanning i tråd med mandatet for gruppa, og for å vurdere hvordan samisk kultur som tema best kan ivaretas i rammeplanen for norsk barnehagelærerutdanning.

1.3 Rammeplangruppas sammensetning

Rammeplangruppa har hatt følgende sammensetning

- Morten Ørbeck, dekan ved Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk ved Høgskolen i Innlandet (leder)
- Margareth Eilifsen, studieprogramansvarlig for barnehagelærerutdanninger ved Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett, Høgskulen på Vestlandet. Leder UHR-lærerutdanningenes fagorgan for barnehagelærerutdanning
- Gjertrud Stordal, førstelektor i samfunnsfag ved Dronning Mauds Minne Høgskolen
- Rasmus Kleppe, førsteamanuensis ved Institutt for barnehagelærerutdanning OsloMet og forsker og rådgiver i KANVAS
- Turid Baasland, barnehagelærer og styrer ved Trekløverens barnehage i Skien. I 20 prosent stilling ved Universitetet i Sørøst-Norge
- Sahayathasen Kaithampillai, barnehagelærer og pedagogisk leder i Dynekilen barnehage, Oslo, og deltaker i REACH-nettverket ved OsloMet
- Marit Sundelin, ph.d.-stipendiat, universitetslektor i norsk ved Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, Universitetet i Tromsø
- Laila Aleksandersen Nutti, høgskolelektor og ph.d.-stipendiat ved Sámi allaskuvla (tiltrådte rammeplangruppa 11. august 2021)

1.4 Referansegruppe

Kunnskapsdepartementet opprettet ei referansegruppe som fikk i oppgave å spille inn til rammeplangruppas arbeid bestående av representanter for UHR-Lærerutdanning, Utdanningsforbundet, Fagforbundet, KS, PBL, Pedagogstudentene, Foreldrerammeplangruppa for barnehagen og Sametinget.

I KDs brev av 8. desember 2020 ble hver organisasjon bedt om å melde tilbake om de ønsket å være med i referansegruppa, og hvem i organisasjonen som ville være kontaktperson for rammeplangruppa. De presiserte at hvordan og når Rammeplangruppa vil innhente innspill fra referansegruppa, var opp til rammeplangruppa selv.

Sametinget meldte tilbake at de ønsket å bli informert om prosessen på annen måte, og er derfor ikke invitert inn som del av referansegruppa. Følgende personer har deltatt i referansegruppens arbeid fra de andre organisasjonene:

- PBL v/ May Liss Tobiassen, direktør for Nasjonalt kunnskapssenter for barnehager

- Fagforbundet v/Rådgiver Ingri Bjørnevik
- FUB v/seniorrådgiver Marianne Fehn
- KS v/spesialrådgiver Trond Kalhagen
- UHR-Lærerutdanning v/ førsteamanuensis Per Einar Sæbbe, Universitetet i Stavanger
- Utdanningsforbundet v/seniorrådgiver Gun Aamodt, Seksjon utdanning og forskning
- Pedagogstudentene v/Elise Håkull Klungtveit

1.5 Rammeplangruppas arbeidsform

Rammeplangruppas sekretariat har ligget ved Fakultet for Lærerutdanning og pedagogikk ved Høgskolen i Innlandet. Sekretærer for gruppa har vært:

- Gunhild Tomter Alstad, førsteamanuensis i norsk og prodekan utdanning
- Camilla Eline Andersen, professor i barnehagepedagogikk

Det ble opprinnelig tatt sikte på at rammeplangruppa kunne starte arbeidet i september/oktober 2020 og levere sitt forslag til endret rammeplan med vurderinger til Kunnskapsdepartementet (KD) innen 1. juni 2021.

Den 22. april 2021 anmodet imidlertid rammeplangruppa Kunnskapsdepartementet om utsettelse på fristen til 1. oktober 2021. Dette ble begrunnet med a) forsinkelser og utfordringer grunnet koronapandemien, b) behovet for bedre involvering av referansegruppa og c) utvidelse av mandatet til også å omfatte forskriften for den samiske barnehagelærerutdanningen.

Departementet godkjente at fristen for utkast til endret rammeplan ble flyttet til 1. oktober 2021 og ba samtidig om å bli orientert dersom det var behov for noe mer tid for å ferdigstille utkast til endret rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning. Endelig frist for avrapportering ble derfor satt til 1. november 2021.

Rammeplangruppa har hatt 10 digitale møter og 3 fysiske todagers samlinger:

- 21. oktober 2020 på Zoom
- 25. november 2020 på Zoom
- 18. desember 2020 på Zoom
- 11. februar 2021 på Zoom
- 20. april 2021 på Zoom
- 4. mai 2021 på Zoom
- 27.-28. mai 2021 på Zoom
- 14.–15. juni på Gardermoen
- 10. august 2021 på Zoom
- 30.–31. august 2021 på Gardermoen
- 16.–17. september 2021 på Hamar
- 29. september 2021 på Zoom
- 29. oktober 2021 på Zoom

I tillegg hadde rammeplangruppas leder, medlemmet fra Sámi allaskuvla og sekretariat et arbeidsmøte i Guovdageaidnu/Kautokeino 18.–19.oktober 2021.

Rammeplangruppa ønsket tidlig å få mer inngående kunnskap om hvordan forskriften for barnehagelærerutdanningen er implementert ved institusjonene. I den sammenheng formulerte gruppa i en e-post av 22. februar 2021 noen spørsmål til lærerutdanningsinstitusjonene som de ble

bedt om å besvare innen 9. april 2021. Henvendelsen gikk til medlemmene i det nasjonale fagorganet under UHR-Lærerutdanning som er oppført som ansvarlige for barnehagelærerutdanningene ved de respektive institusjonene.

Rammeplangruppa involverte referansegruppa gjennom at de i e-post av 22. februar 2021 ble invitert til å gi innspill til utvalgsarbeidet innen 9. april 2021 etter en fastsatt mal:

1. Dagens barnehagelærerutdanning ble innført fra opptaket høsten 2013 og erstattet da den tidligere førskolelærerutdanningen. I hvilken grad og på hvilke områder mener dere at denne reformen har endret kompetansen hos de de uteksaminerte kandidatene, positivt og/eller negativt?
2. Kjenner dere dere igjen i mandatets beskrivelse av behovet for å tydeliggjøre pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen, for å øke mulighetene for fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene og for å tydeliggjøre de gjennomgående tema og hvordan de kan inngå? Gi gjerne eksempler som underbygger dette behovet.
3. Har dere konkrete forslag til forskriftsendringer som kan ivareta disse behovene på en bedre måte enn dagens forskrift/rammeplan?

Rammeplangruppa fikk i disse rundene inn viktige fakta og vurderinger fra referansegruppa og institusjonene som ble tatt med i det videre arbeid. Videre fikk referansegruppa og institusjonene den 28. juni tilsendt et drøftingsnotat med alternative forslag til forskriftsendringer som ble drøftet i et fellesmøte mellom rammeplangruppa og referansegruppa 31. august 2021 og mellom rammeplangruppa og institusjonene 2. september 2021. Referansegruppa og institusjonene hadde videre anledning til å gi skriftlige innspill innen 7. september 2021.

1.6 Forståelse av mandatet

Rammeplangruppa har fått et tydelig avgrenset mandat knyttet til a) pedagogikkfagets rolle, plass og begrepsbruk, b) fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene, c) gjennomgående tema samt studiepoengfesting av fag på den enkelte kandidats vitnemål. Mandatet er tydelig på at gruppas arbeid ikke skal omfatte endringer i organiseringen i tverrfaglige kunnskapsområder.

Det er en rekke forhold rundt utdanning av barnehagelærere som rammeplangruppa gjerne skulle ha gått nærmere inn på, men altså har unnlatt å foreslå endringer i, eksempelvis utfordringer ved fagtrengsel og behov for å utvide utdanningens lengde, mastertilbud for barnehagelærere og den svake finansieringen av utdanningen. Gruppa mener også det burde vært gjennomført en evaluering av hvorvidt organiseringen i kunnskapsområder har vært vellykket med tanke på å bidra til tverrfaglighet tilpasset barnehagens hverdag. Rammeplangruppa har erfart at kunnskapsområdene blir problematisert av flere sentrale aktører, blant annet av flere institusjoner, følgegruppa for barnehagelærerutdanningen, ekspertgruppa som så på barnehagelærerenrollen og i fagartikler. Kunnskapsdepartementets spesifisering i mandatet om at «Arbeidet skal ikke omfatte endringer i organiseringen i tverrfaglige kunnskapsområder» har lagt føringer for rammeplangruppas arbeid. Det har også kommet innspill fra institusjonene og referansegruppa til endringer i rammeplanen som rammeplangruppa gjerne skulle sett nærmere på, men tolket å være utenfor gruppas mandat (jf. «Annet» i sammendraget i kap. 1.8 under).

Gjeldende rammeplan for den samiske barnehagelærerutdanningen ble utviklet og fastsatt i etterkant av rammeplanen for den norske barnehagelærerutdanningen, jf. omtale i kapittel 2.3. Den skal være likeverdig med den norske og er på noen områder likelydende med den norske. De fleste foreslåtte endringer knyttet til de fire mandatpunktene er derfor likt håndtert i de to rammeplanene

og merknadene til dem. Rammeplangruppa har i tillegg vurdert det som hensiktsmessig også å foreslå visse andre endringer i den samiske rammeplanen for at det tydeligere skal fremgå hva som er felles for de to utdanningene og hva som er særegent for den samiske barnehagelærerutdanningen.

1.7 Sammendrag av rammeplangruppas vurderinger og konklusjoner

Rammeplangruppa baserer sine forslag til konkrete tekstlige endringer til forskrifter og merknader på innspill fra referansegruppa og institusjonene, på relevant forskning på feltet, på erfaringer fra andre land og på grundige drøftinger innad i gruppa. En del av det kunnskapsgrunnlaget som gruppa har støttet seg på, foreligger som vedlegg til denne rapporten.

Underveis i rammeplangruppas arbeid la Regjeringen frem den såkalte Styringsmeldingen³. I denne meldinga varsles det at Kunnskapsdepartementet tar sikte på å starte arbeidet med nye og mer overordnede rammeplaner for lærerutdanningene. Med dette som bakgrunn har rammeplangruppa forsøkt å besvare sitt mandat uten å gjøre rammeplanen mer styrende enn den er i dag. Det er i stedet lagt vekt på at forslagene på flere områder øker institusjonenes «... fleksibilitet til å utvikle utdanningene i samspill med arbeidslivet og med blick på regionale behov», jf. forsknings- og høyere utdanningsminister Henrik Asheims uttalelse i KDs pressemelding 19. mars 2021⁴.

Innspillene og programbeskrivelsene som rammeplangruppa har mottatt fra institusjonene, viser at også gjeldende rammeplan gir betydelig rom for ulike regionale og institusjonelle forskjeller. Mange institusjoner har i tida som har gått etter at den nye rammeplanen kom i 2013 gjort omfattende endringer og tilpasninger som både går på behandlingen av gjennomgående tema, på pedagogikkens plass i utdanningen og på fleksibiliteten i og mellom kunnskapsområdene. På denne bakgrunnen, sammen med signalene i Styringsmeldingen, har gruppa vært varsom med forslag som i betydelig grad strammer inn på institusjonenes autonomi og som ville innebære større endringer om omlegginger ved institusjonene.

Rammeplangruppas vurderinger og konklusjoner oppsummeres i følgende punkt:

1) Gjennomgående tema

Begrepet gjennomgående tema er ikke brukt i forskriften, men dukker opp i merknadene som beskrivelse av pedagogikkens rolle. Videre omtaler både forskriften og de nasjonale retningslinjene ulike tema som skal vektlegges. Rammeplangruppa foreslår å erstatte punktet i §1 i forskriften om vektlegging av økt mangfold, økt andel barn under tre år, flere barn med særskilte behov og flere flerspråklige barn med at utdanningen skal vektlegge en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning. Dette skal være gjennomgående i alle deler av studiet, herunder i alle kunnskapsområdene. Ønsket fokus på andre og mer tidsaktuelle tematiske satsinger på tvers av fag og kunnskapsområder bør ikke ivaretas i forskrift, men vurderes i forbindelse med nasjonale retningslinjer.

2) Pedagogikkens plass

³ Meld. St. 19 (2020–2021). *Styring av statlige universiteter og høyskoler*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/contentassets/e3ccd14012d3458db739786f20ea7a41/no/pdfs/stm202020210019000ddpdfs.pdf>

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/aktuelt-regjeringen-solberg/kd/pressemeldinger/2021/regjeringen-vil-ha-bedre-styring-av-universiteter-og-hoyskoler/id2839651/>

Rammeplangruppa foreslår en opprydding i bruken av ulike pedagogikkbegrep og en konsekvent bruk av begrepet pedagogikkfaget der det underforstått menes at det er oppgaver som skal ivaretas av ansatte ved institusjonenes pedagogikk-seksjoner. Rammeplangruppe foreslår å gi pedagogikkfaget en sentral og sammenbindende rolle i utdanningen, men fjerner kravet om at det skal inngå i alle kunnskapsområdene.

3) Flexibilitet i og mellom kunnskapsområder

Rammeplangruppa foreslår at de 20 studiepoengene som i dag er avsatt til å forsterke ett eller to av de seks kunnskapsområdene i norsk BLU, blir helt fristilt for dermed å kunne gi institusjonene økt handlingsrom og fleksibilitet, også til å ivareta lokale forhold og aktuelle tverrgående temaer. Av samme grunn foreslår gruppa at merknadenes angivelse av minste studiepoenggivende enhet på 15 studiepoeng fjernes og erstattes med en formulering som gir føringer på tverrfaglighet og integrering av teori og praksis.

4) Studiepoeng i fag på kandidatens vitnemål

Rammeplangruppa foreslår at studiepoengene i de enkelte lærerutdanningsfagene kan føres opp på kandidatens vitnemål. Studiepoengfesting av lærerutdanningsfag skjer allerede ved institusjonene som element i ressursplanleggingen og det vil kunne gi arbeidslivet bedre informasjon om studiets innhold og vil kunne lette kandidatens muligheter for ulike typer videreutdanning om studiepoeng i fagene framgår av vitnemålet.

5) Annet

Rammeplangruppa har i sin gjennomgang av forskrift og merknader for både den norske og den samiske barnehagelærerutdanningen funnet en del åpenbare skrivefeil, gjentakelser og manglende oppdateringer som det er naturlig å rette opp i denne forskriftsrevisjonen, selv om det ligger utenfor mandatet. Disse endringsforslagene fremgår av vedlagte forskrifter og merknader med endringsforslag som «spor endringer». I kapittel 3 begrunnes denne type språklige endringer kort.

Gjeldende rammeplan for den samiske barnehagelærerutdanningen tydeliggjør innledningsvis at «Den samiske og den norske barnehagelærerutdanningen er likeverdige.» Rammeplangruppa mener det er selvmotsigende hvis denne formuleringen kun skal finnes i den ene rammeplanen og foreslår at motsvarende formulering tas inn innledningsvis også i rammeplanen for den norske barnehagelærerutdanningen. Videre foreslås henvisningen til lov og forskrift for barnehager i den norske rammeplanen tatt inn også i den samiske og at flere henvisninger til konkrete lovparagrafer i den samiske rammeplanen lenkes til de respektive lovtekster på samme måte som i den norske. Til slutt er de mest grunnleggende forskjellene mellom de to utdanningene samlet i ledd 3 og 4 i §1 i den samiske rammeplanen, og noen utfyllende forklaringer er flyttet fra forskriften til merknadene. Disse endringene vil bidra til å tydeliggjøre hva som er felles for de to utdanningene og hva som er særegent ved den samiske.

Rammeplangruppa har vurdert å foreslå en fjerning av kunnskapsområdet Barns utvikling, lek og læring (BULL) som en konsekvens av at helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, læring, omsorg og danning er foreslått å være gjennomgående i alle kunnskapsområdene. Et slikt forslag ville også gitt institusjonene større handlingsrom og fleksibilitet. Forslaget har imidlertid fått lite støtte gjennom høringen i referansegruppa og institusjonene og ville måtte medføre større endringer i læringsutbyttebeskrivelsene. Rammeplangruppa oppfatter dessuten at et slikt forslag strengt tatt ligger utenfor rammeplangruppas mandat.

I tilknytning til mandatpunktet om tydeliggjøring av pedagogikkens rolle og plass i utdanningen, har rammeplangruppa vurdert hvorvidt pedagogikkfaget burde studiepoengfestes på et minimumsnivå, enten minimum 40 eller minimum 45 studiepoeng. Rammeplangruppa er delt i synet på om det bør forskriftsfestes et minimumsnivå av studiepoeng på pedagogikkfaget i utdanningen.

Studiepoengfesting av pedagogikkfaget ville kunne innebære at pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen tydeliggjøres ytterligere. Samtidig er pedagogikkfaget tydeliggjort gjennom tekstlige endringer i rammeplangruppas forslag. Flere av institusjonene og referansegruppemedlemmer støtter studiepoengfesting av pedagogikkfaget. Studiepoengfesting av pedagogikkfaget i tillegg til studiepoengfesting av kunnskapsområdene ville imidlertid innebære en ytterligere innstramming av institusjonenes handlingsrom og autonomi. Det er ikke i tråd med signalene i Styringsmeldingen. Det kan også framstå som inkonsekvent at pedagogikkfaget er det eneste lærerutdanningsfaget som studiepoengfestes. I forlengelsen av denne diskusjonen har rammeplangruppa vurdert å erstatte studiepoengfestingen av kunnskapsområdene med studiepoengfesting av også andre lærerutdanningsfag enn pedagogikk, f.eks. ved å forskriftsfeste intervaller for omfanget av RLE, samfunnsfag, naturfag, matematikk, norsk, musikk, drama, K&H og kroppsøving. En slik endring vil sikre den faglige bredden i utdanningen, herunder de praktisk estetiske fagenes plass, og det vil i større grad reflektere den studiepoengfesting som allerede skjer ved institusjonene. Når rammeplangruppa likevel ikke fremmer dette som forslag, er det fordi det vil kunne redusere den økte fleksibiliteten vi har søkt å oppnå gjennom andre forslag og at det kan være kompliserende at læringsutbyttene og eksamen uansett skal knyttes til kunnskapsområdene.

Rammeplangruppa har også vurdert en modell hvor studiepoengfestingen av de seks kunnskapsområdene opprettholdes, men i kombinasjon med studiepoengfesting av minstesatser på pedagogikk og de ni andre lærerutdanningsfag, eksempelvis med 7 studiepoeng. En slik endring ville også sikre den faglige bredden i utdanningen, og særlig de praktisk estetiske fagenes plass, uten nødvendigvis å komme i konflikt med at læringsutbyttene og eksamen uansett skal knyttes til kunnskapsområdene. Når rammeplangruppa heller ikke vil foreslå dette, skyldes det at det griper inn i institusjonenes handlingsrom og fleksibilitet.

Rammeplangruppa anbefaler videre utredning av (modeller/løsninger for) studiepoengfesting av alle fag framfor kunnskapsområder i forskriften. I en slik utredning bør det gjennomføres en evaluering av hvorvidt organiseringen i kunnskapsområder har vært vellykket med tanke på å bidra til tverrfaglighet tilpasset barnehagens hverdag.

Rammeplangruppa har drøftet et forslag om endring i §1, 7. ledd ved å tilføye at utdanningen skal gi både et historisk, aktuelt og framtidsrettet perspektiv på yrket og barnehagens rolle som en del av utdanningsløpet og det helhetlige tjenestetilbudet til barn. Begrunnelsen er at bruken av «helhetlig tjenestetilbud» reflekterer virkeligheten og en større samfunnskontekst og helhet som kommende barnehagelærere må forholde seg til. Rammeplangruppa vurderer punktet som viktig, men viser til at det allerede delvis fanges opp i flere læringsutbytter og at det allerede er innholdstrengsel i utdanningen, og vanskelig å fylle på med mer innhold uten at noe annet går ut. Endringen er vurdert som utenfor rammeplangruppas mandat.

Videre har rammeplangruppa diskutert å legge til 'erfaringsbasert' i §1, 3. ledd og legge seg tettere opp til formuleringene i f.eks. grunnskolelærerutdanningene hvor det heter at: «Forskriftens formål er å sikre at lærerutdanningsinstitusjonene tilbyr en integrert, profesjonsrettet grunnskolelærerutdanning, basert på forskning og erfaringskunnskap.»

Det vises til at erfaringsbasert kunnskap har vært og fremdeles er en viktig del av kunnskapsbasen for barnehagelærerprofesjonen. Det finnes lite forskning om samisk barnehager, og erfaringsbasert

kunnskap er derfor en viktig del i den samiske barnehagelærerutdanningen. Erfaringsbasert kunnskap, sammen med forskningsbasert kunnskap, er en naturlig og viktig del av profesjonsutdanningen. I lys av dette vil det være positivt om erfaringsbasert kunnskap løftes høyere opp og å likestille formuleringene i forskriftene for barnehagelærerutdanningene med andre lærerutdanninger. På den annen side kan det bidra til understimulering av forskning i og på barnehagefeltet, et felt som allerede står svakt forskningsmessig. En innholdsmessig endring av denne typen er ikke tatt med i rammeplangruppas endringsforslag, da endringen er vurdert til å ligge utenfor rammeplangruppas mandat.

2 Barnehagelærerutdanning i Norge

I dette kapitlet gis det en beskrivelse av dagens barnehagelærerutdanninger (BLU) i Norge. Først presenteres institusjoner og studiesteder med barnehagelærerutdanning. Deretter presenteres gjeldende lovverk som styrer barnehagelærerutdanningene og som gir føringer for utdanningsinstitusjonene. I kapittel 2.3 gjøres det rede for bakgrunnen for og tilblivelsen av de nye forskriftene om rammeplanene for henholdsvis norsk BLU i 2012 og samisk BLU i 2013.

2.1 Institusjoner og studiesteder med barnehagelærerutdanning

Som det framgår av tabell 1 er det 12 institusjoner som tilbyr barnehagelærerutdanning i Norge fordelt på 38 ulike studieprogram tilbudt på 23 steder i Norge fra Alta i nord til Kristiansand i sør.

For studieåret 2020-2021 ble det tilbudt i alt 2.726 studieplasser gjennom Samordnet opptak. Det var i alt 20.985 søkere til barnehagelærerutdanningene, hvorav 4.346 hadde barnehagelærerutdanning som førsteprioritet. Av disse igjen var 3.581 formelt kvalifisert. 3.029 er registrert som møtt regnet per 1.10.2020. Alle institusjonene tok opp flere studenter enn tilbudte plasser.

Høgskulen på Vestlandet tok opp flest nye studenter med 459 fordelt på Bergen, Stord og Sogndal etterfulgt av Universitetet i Sørøst-Norge med 433 nye studenter fordelt på Horten, Drammen, Porsgrunn og Notodden. OsloMet tok opp 421 nye studenter i Oslo, Dronnings Mauds Minnes Høgskole 406 i Trondheim og Høgskolen i Innlandet 258 i Hamar.

Tabell 1: Planlagt og realisert opptak høst 2020 ved de ulike barnehagelærerutdanningene i Norge¹⁾

			Planlagte studie-plasser	Opptak 1.10.20				Planlagte studie-plasser	Opptak 1.10.20
Høgskulen på Vestlandet					432	459			
	Bergen	Barnehagelærer, Bergen	280	292					
	Bergen	Barnehagelærer, Bergen, deltid	47	49					
	Stord	Barnehagelærer, Stord	65	72					
	Sogndal	Barnehagelærer, Sogndal	40	46					
Universitetet i Sørøst-Norge					300	433			
	Horten	Barnehagelærer, Horten	90	109					
	Horten	Barnehagelærer, Horten, deltid	30	59					
	Drammen	Barnehagelærer, Drammen	60	75					
	Porsgrunn	Barnehagelærer, Porsgrunn	60	77					
	Notodden	Barnehagelærer, Notodden, deltid	30	73					
	Notodden	Barnehagelærer, Notodden	30	40					
OsloMet					404	421			
	Oslo	Barnehagelærer	320	330					
	Oslo	Barnehagelærerutdanning	84	91					
Dronning Mauds Minnes høgskole					400	406			
	Trondheim	Barnehagelærer	140	154					
	Trondheim	Barnehagelærer, musikk, drama, K&H	35	35					
	Trondheim	Barnehagelærer, natur- og friluftsliv	70	74					
	Trondheim	Barnehagelærer, deltid	80	63					
	Kristiansund	Barnehagelærer, ledelse	40	39					
	Trondheim	Barnehagelærer, flerkulturell forståelse	35	41					
Høgskolen i Innlandet					245	258			
	Hamar	Barnehagelærer	120	124					
	Hamar	Barnehagelærer, samlingsbasert	125	134					
Universitetet i Stavanger					170	206			
	Stavanger	Barnehagelærer	110	132					
	Stavanger	Barnehagelærer, deltid	60	74					
Universitetet i Tromsø					160	188			
	Tromsø	Barnehagelærer, Tromsø	50	46					
	Tromsø	Barnehagelærer, Tromsø, samlingsbasert	20	28					
	Alta	Barnehagelærer, Alta, samlingsbasert	30	29					
	Harstad	Barnehagelærer, Harstad, samlingsbasert	20	31					
	Senja	Barnehagelærer, Finnsnes, samlingsbasert	20	25					
	Narvik	Barnehagelærer, Narvik, samlingsbasert	20	29					
Universitetet i Agder					175	185			
	Kristiansand	Barnehagelærer, Kristiansand	140	147					
	Grimstad	Barnehagelærer, Grimstad	35	38					
Høgskolen i Østfold					135	159			
	Halden	Barnehagelærer	100	119					
	Halden	Barnehagelærer, deltid	35	40					
Nord Universitet					120	126			
	Bodø	Barnehagelærer, Bodø	30	40					
	Bodø	Barnehagelærer, Bodø, nettbasert	30	26					
	Levanger	Barnehagelærer, Levanger	60	60					
Høgskolen i Volda					108	108			
	Volda	Barnehagelærer	68	73					
	Volda	Barnehagelærer, deltid	40	35					
NLA Høgskolen, Ber Barnehagelærer					77	80			
Samisk høgskole, Kautokeino									
SUM ALLE INSTITUSJONER					2726	3029			

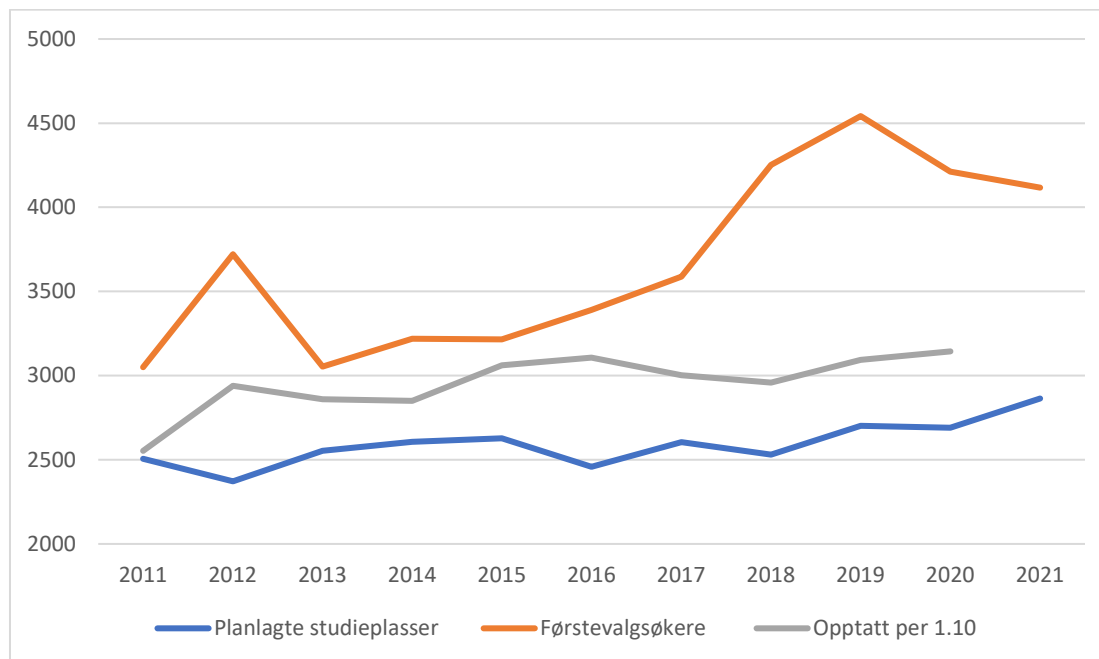
¹⁾ Sámi allaskuvla har opptak hvert annet år. I 2019 var det her planlagt 15 studieplasser og tatt opp 7 nye studenter

Kilde: Samordna opptak

Antall førsteprioriterte søkere til førskole-/barnehagelærerutdanning har hatt en betydelig vekst gjennom siste 10 års periode selv om det falt noe siden 2019 i likhet med øvrige lærerutdanninger.

Planlagte studieplasser og opptaket har også økt siste 10 år, men noe mindre enn veksten i søkere. Drøyt 80 prosent av studentene er kvinner.

Figur 1: Søking og opptak til førskole-/barnehagelærerutdanning siste 10 år



Kilde: Samordna opptak og DBH

2.2 Forskrift og retningslinjer

Norsk og samisk barnehagelærerutdanning er rammeplanstyrte utdanninger fastsatt i forskrifts form. Gjeldende forskrifter er hjemlet i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (Universitets- og høyskoleloven) og har for den norske utdanningen vært gjeldende siden 1. juli 2012 og for den samiske fra 20. august 2013. Forskriftene har i begge tilfeller vært gjeldende for studenter som ble tatt opp til studiet fra og med studieåret 2013-2014. Det ble gjort mindre endringer i begge forskrifter 15. mars 2016 knyttet til barn i vanskelige livssituasjoner, vold og seksuelle overgrep mot barn. Videre ble det gjort en endring i den samiske rammeplanen fra 21. november 2019 knyttet til unntak fra kravet om hovedundervisningsspråk for institusjoner som gir lule- og sørsamisk barnehagelærerutdanning. Denne endringen skulle muliggjøre at også andre barnehagelærerutdanninger enn den som tilbys ved Sámi allaskuvla i Guovdageaidnu/Kautokeino skulle kunne følge rammeplanen for samisk barnehagelærerutdanning. Dette har imidlertid foreløpig ikke skjedd.

De nye forskriftene fra 2012 og 2013 avløste tidligere felles forskrift med rammeplan for førskolelærerutdanning fastsatt 3. april 2003 av Utdannings- og forskningsdepartementet. En viktig endring, foruten navneendring, var at man erstattet fagene i førskolelærerutdanningen med kunnskapsområder i barnehagelærerutdanningen og at det ble laget egen forskrift med rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning.

Den tidligere førskolelærerutdanningens obligatoriske del besto av

- pedagogikk 45 studiepoeng
- faglig-pedagogiske studier 105 studiepoeng som består av
 - drama 10–15 studiepoeng

- forming 10–15 studiepoeng
- fysisk fostring 10–15 studiepoeng
- KRL 10–15 studiepoeng
- matematikk 10–15 studiepoeng
- musikk 10–15 studiepoeng
- naturfag med miljølære 10–15 studiepoeng
- norsk 15 studiepoeng
- samfunnsfag 10–15 studiepoeng

Praksisopplæring med et omfang tilsvarende 20 arbeidsuker er integrert i studieenheter. Studiets valgbare del består av fordypningsenhet 30 studiepoeng.

Den nye barnehagelærerutdanningen er bygget opp slik⁵:

Studie år		Peda- gogikk	Praksis	Studiepoeng
1. og 2. studieår	Kunnskapsområde: Barns utvikling, lek og læring	Integrert i alle kunnskapsområder.	Minimum 100 dager integrert i alle kunnskapsområder, fordelt med 75 dager de to første årene og 25 dager det siste året.	20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Samfunn, religion, livssyn og etikk			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Språk, tekst og matematikk			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Kunst, kultur og kreativitet			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Natur, helse og bevegelse			20 studiepoeng
	Institusjonene forsterker ett eller to kunnskapsområder i de to første studieår			20 studiepoeng
3. studieår	Kunnskapsområde: Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid			
	Fordypning			30 studiepoeng
	Obligatorisk bacheloroppgave			15 studiepoeng

I den samiske barnehagelærerutdanningen er de 20 studiepoengene knyttet til forsterking av ett eller to kunnskapsområder erstattet av et sjuende kunnskapsområde i «*Samisk språk, flerspråklighet og språklig revitalisering*». Videre kan 10 av praksisdagene gjennomføres på urfolksinstitusjoner, på institusjoner som driver med språklig revitalisering eller på institusjoner som har en klar samisk profil.

I *merknader til forskriftene* har Kunnskapsdepartementet gitt utfyllende beskrivelse av hvordan forskriften skal forstås.

Nasjonale retningslinjer ble tidligere fastsatt av departementet, men denne myndigheten ble i 2014 overført til Nasjonalt råd for lærerutdanning (nå UHR-Lærerutdanning). I 2019 ble nasjonale fagorgan under UHR-Lærerutdanning gitt ansvaret for at de nasjonale retningslinjene til enhver tid er relevante for nasjonal dialog og samarbeid om kvalitet i lærerutdanningene, i nært samspill med samarbeidspartnere i praksis- og yrkesfelt. Retningslinjene er viktige føringer, utarbeidet av fagmiljøene selv, til hjelp for institusjonenes utarbeidelse av egne programplaner og fagplaner, og har formell status på nivået under forskrift/rammeplan. Gjeldende retningslinjer for norsk

⁵ Lenke til gjeldende norsk BLU 2021: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-06-04-475> og samisk BLU 2021: <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-03-15-279>.

barnehagelærerutdanning ble vedtatt av UHR-Lærerutdanning 17. oktober 2018.⁶ Gjeldende nasjonale retningslinjer for den samiske barnehagelærerutdanningen ble utarbeidet 27. september 2012 og er ikke senere blitt revidert.⁷

Med utgangspunkt i forskriften og nasjonale retningslinjer skal den enkelte institusjon utarbeide programplaner for barnehagelærerutdanningene med bestemmelser om faglig innhold, praksisopplæring, organisering, arbeidsformer og vurderingsordninger. Programplanene skal vedtas i institusjonens styre.

2.3 Bakgrunn for nye rammeplaner i 2012 og 2013

Av rammeplangruppas mandat står det at forslag til endringene i forskriften må vurderes opp mot formålet med ny rammeplan fra 2012. For å sette rammeplanene inn i en sammenheng, gjøres det i det følgende rede for bakgrunnen for og tilblivelsen av henholdsvis norsk og samisk rammeplan i 2012 og 2013.

2.3.1 Bakgrunnen for rammeplan for norsk barnehagelærerutdanning i 2012

I 2010 ble det nedsatt et Rammeplanutvalg for barnehagelærerutdanningen, ledet av Gunnar Stave ved Høgskulen i Volda og med i alt 17 medlemmer, samt et sekretariat lagt til daværende Høgskolen i Hedmark. Utvalget avsluttet sitt arbeid 30. januar 2012. Ny rammeplan ble fastsatt i juni 2012 med virkning fra høst 2013. Det første kullet på ny barnehagelærerutdanning startet høst 2013. Dette rammeplanutvalget hadde ikke i sitt mandat å lage to separate rammeplaner for henholdsvis norsk og samisk barnehagelærerutdanning. Utvikling av den samiske rammeplanen omtales under punkt 2.3.2: Bakgrunn for rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning.

Rammeplanutvalgets mandat fra 2010 understreket betydningen av en helhetlig, integrert, profesjonsrettet og forskningsbasert utdanning. Den nye utdanningen skulle svare på barnehagens behov for god og grunnleggende kompetanse og danne et godt grunnlag for profesjonsutøvelse profesjonsutøvelsen, samt et grunnlag for videre utdanning på høyere grads nivå.

Bakgrunnen for rammeplanprosessen var knyttet til utviklingen i barnehagesektoren, evalueringene av førskolelærerutdanningen og nytt nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Evalueringene av førskolelærerutdanningene pekte på manglende profesjonsretting, manglende helhet og sammenheng internt, manglende relevans for praksisfeltet, samt utdanningens manglende status.

2.3.1.1 Endringer i barnehagens innhold og oppgaver og sammenheng med utdanningen

I 2005 ble ansvaret for barnehage lagt inn under Kunnskapsdepartementet, og barnehage ble en del av utdanningssystemet. I tillegg overtok Utdanningsdirektoratet ansvaret for en rekke oppgaver på barnehageområdet fra januar 2012. Barnehage hadde dermed fått en tydeligere rolle som læringsarena og et tilrettelagt pedagogisk tilbud. I 2010 var det flere 1-3-åringer i barnehagen enn tidligere, barnehageavdelingene rommet flere barn enn tidligere, og barna i barnehagen hadde en

⁶ <https://www.uhr.no/f/p1/i8dd41933-bff1-433c-a82c-2110165de29d/blu-nasjonale-retningslinjer-ferdig-godkjent.pdf>

⁷ <https://innsyn.uhr.no/wfdocument.ashx?journalpostid=2019000407&dokid=41740&versjon=1&variant=A&>

mer variert hjemmebakgrunn enn tidligere. Det hadde også på relativt kort tid skjedd endringer som ga stor variasjon når det gjaldt barnehagenes størrelse, organisering og profilering⁸.

Etter en periode med sterk vekst i antall barnehageplasser, innføring av maksimalpris for foreldrebetalingen og rett til barnehageplass, rettet regjeringen innsatsen mot kvalitet og innhold i barnehagen. Regjeringens hovedmål i barnehagepolitikken var å sikre alle barn et barnehage tilbud av høy kvalitet og følgende tre hovedmål ble satt for kvalitetsarbeidet⁹:

- Sikre likeverdig og høy kvalitet i alle barnehager
- Styrke barnehagen som læringsarena
- Alle barn skal få delta aktivt i et inkluderende fellesskap

Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver ble endret som følge av ny formålsbestemmelse. I tillegg erstattet dannelsbegrepet det tidligere oppdragelsesbegrepet. Videre ble det i sterkere grad understreket at verdigrunnlaget er felles på tvers av ulike kulturer. Ny formålsbestemmelse slo fast at barnehagen skulle videreføre et helhetlig læringssyn der omsorg og lek, læring og danning skal være grunnlag for barns allsidige utvikling. Ifølge ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver fra 2011, skal barnehagen være en god støttespiller for foreldrene i omsorgen for barna og bidra med god stimulering til læring, og barnehagens innhold og oppgaver skal utvikles i takt med samfunnsendringer og ny kunnskap og innsikt¹⁰.

I 2009 fikk alle barn i Norge rett til barnehageplass. Regjeringas målsetting om full barnehagedekning var nådd, noe som betyr at andelen barn i barnehagen hadde økt kraftig. I 2010 gikk 89,2 % av alle barn mellom 1 og 5 år i barnehagen, i motsetning til 76,2 % i 2005. Økningen er størst i aldersgruppa 1-2 år. I aldersgruppa 1-2 år hadde 77,2 % plass i 2009, mens det ti år tidligere (i 1999) kun var 37 % i denne aldersgruppa som gikk i barnehagen. Videre hadde barnehagene fått flere barn med nedsatt funksjonsevne. I NOU 2010:8 vises det til at det i 2009 var 14 695 barn med nedsatt funksjonsevne eller særlige behov plass i barnehagen¹¹. En NOVA-rapport fra 2009 viser at 56 % av barnehagene hadde ett eller flere barn med nedsatt funksjonsevne¹².

Andelen av minoritetsspråklige barns deltakelse i barnehage, økte fra 53,6 % av alle minoritetsspråklige barn i 2005 til 70,6 % i 2010. Dette gjaldt først og fremst barn av innvandrede minoriteter. I tillegg bidrar barn med samisk bakgrunn og barn av nasjonale minoriteter til et språklig og kulturelt mangfold i barnehagen. Alle førskolelærere skal ha kunnskap om samene som urfolk, samt forhold som berører samisk språk, historie, kultur og tradisjoner. Det ble derfor store variasjoner i hvordan barna opplevde barnehagen og hvordan de mestret barnehagens forventninger, normer, aktiviteter og miljø. I NOU 2010:8 pekes det på at alle disse endringene i sammensetningen av barnegruppene medførte at førskolelærerne gikk mange nye oppgaver som

⁸ Brennautvalget. (2010). *Med forskertrang og lekelyst: Systematisk pedagogisk tilbud til alle førskolebarn*. Norges offentlige utredninger [NOU] 2010: 8). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

⁹ Kunnskapsdepartementet. (2009). *Kvalitet i barnehagen* (St.meld. nr. 41, 2008-2009). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

¹⁰ Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

¹¹ Brennautvalget. (2010). *Med forskertrang og lekelyst: Systematisk pedagogisk tilbud til alle førskolebarn*. Norges offentlige utredninger [NOU] 2010: 8). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

¹² Winsvold, A. & Gulbrandsen, L. (2009). *Kvalitet og kvantitet: Kvalitet i en barnehagesektor i sterk vekst*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

krevde større grad av samarbeid med både foreldre og andre profesjonelle instanser. Barnehagene i 2011 stod overfor nye utfordringer når det gjelder å legge til rette for et tilpasset pedagogisk tilbud og et miljø som ivaretar barns ulike behov¹³.

I NOU 2010: 8 framgår det at det var relativt lav prosentandel med førskolelærerutdanning (33 %) blant de ansatte, og det var et høyt antall dispensasjoner fra utdanningskravet for styrere og pedagoger. 23,2 % av dem som arbeidet i barnehagen i 2007 hadde kun obligatorisk grunnutdanning. Dette ga store utfordringer til barnehageeier og til personalet med pedagogisk kompetanse med hensyn til å sikre et tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn gjennom veiledning og samarbeid. Det ble ansett som et stort behov for å styrke ledelses- og utviklingsarbeidet i barnehagen, slik at barnehagen kunne bli bedre rustet for stadige omstillinger og samfunnsendringer¹⁴.

2.3.1.2 Manglende profesjonsretting

NOKUTs evaluering av førskolelærerutdanningen i 2010 viste at temaer av stor samfunnsmessig og førskolepedagogisk betydning, slik som de yngste barna barn og deres læring, språk, språkopplæring og økt kulturelt mangfold, i varierende grad fikk innpass i utdanningen. Ifølge evalueringen var også kunnskap om og kjennskap til viktige deler av de sosiale omsorgstjenestene for svak. I St.meld. nr. 41, 2008-2009, *Kvalitet i barnehagen* framgår det at regjeringen ville styrke førskolelærerutdanningen innenfor tema om vold og omsorgssvikt. Det ble sett på som alvorlig at temaer som er helt grunnleggende for en førskolelærers yrkesutøvelse kunne velges bort på institusjonsnivå. Det er også alvorlig at tidligere evalueringer reiser de samme spørsmålene.

Utfordringen lå ikke bare i å utvikle et faglig innhold som kunne favne utfordringene i morgendagens barnehage. Det handlet også om å finne organisatoriske grep som kunne sikre at alle førskolelærerstudenter, uansett hvilken utdanningsinstitusjon de befinner seg på, gis et faglig innhold som er gyldig og relevant for barnehagens innhold og oppgaver. Samlet sett ble profesjonsrettinga vurdert som for svak, og målet med ny utdanning var å styrke profesjonsrettinga.

2.3.1.3 Manglende helhet og sammenheng internt og i forhold til barnehagens oppgaver

Daværende rammeplan for førskolelærerutdanning (2003) stilte, i likhet med utdanningens rammeplan fra 1995, krav om profesjonsretting, forskningsbasering, relevans, helhet og sammenheng mellom praksis, pedagogikk og fag. Norgesnettrådets evaluering fra 2003 og NOKUT-evalueringen fra 2010 viste imidlertid at utdanningsinstitusjonene i varierende grad hadde realisert disse intensjonene. Rammeplanen for førskolelærerutdanningen baserte seg på fastsatte mål kombinert med lokal handlingsfrihet. Det er i spenningsfeltet mellom rammeplanens mål og den lokale autonomien at grunnleggende kunnskap, ferdigheter og kompetanse som er viktig for en førskolelærer skal sikres, eller kan gå tapt. Manglende helhet i daværende førskolelærerutdanning ble sett i sammenheng med mange og små fag. En ønsket større, faglige enheter og mindre fragmentering av fag¹⁵.

¹³ Brennautvalget. (2010). *Med forskertrang og lekelyst: Systematisk pedagogisk tilbud til alle førskolebarn*. Norges offentlige utredninger [NOU] 2010: 8). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

¹⁴ Brennautvalget. (2010). *Med forskertrang og lekelyst: Systematisk pedagogisk tilbud til alle førskolebarn*. Norges offentlige utredninger [NOU] 2010: 8). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

¹⁵ NOKUT. (2010). *Evaluering av førskolelærerutdanning - 2010*. Oslo: NOKUT, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen.

2.3.1.4 Utdanningens manglende status

NOKUT-rapporten fra 2010 peker på utdanningens relativt lave status både i utdanningsinstitusjonene og i samfunnet. Ved mange av utdanningsinstitusjonene ble ikke førskolelærerutdanningen tilgodesett med de ressursene som er nødvendige for faglig kompetanseutvikling og forsknings- og utviklingsarbeid, og dette innebar at de faglig ansattes kompetanse var relativt lav og at forsknings- og utviklingsarbeid var lite utviklet. Fagmiljøene ble vurdert som små og med for lav kompetanse.

2.3.1.5 Nasjonal kvalifikasjonsrammeverk

En annen bakgrunn for rammeplanarbeidet i 2011 var innføringen av nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Arbeidet med nye rammeplaner for alle lærerutdanningene skulle tilpasses de reviderte nasjonale kvalifikasjonsrammeverket av 2011. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring ble innført i 2009, senere revidert i 2011 og var en nasjonal videreføring av to internasjonale prosesser, EQF-prosessen (europeisk kvalifikasjonsrammeverk) og Bologna-prosessen. Kvalifikasjonsrammeverket beskriver kvalifikasjonsnivåer i form av læringsutbytte og er et verktøy for å kunne sammenligne ulike lands utdanningssystemer med hverandre. Kvalifikasjonsrammeverket har åtte nivåer og dekker hele spennet av kvalifikasjoner, fra grunnskole til doktorgrad. Læringsutbyttebeskrivelsene uttrykkes i kunnskaper, ferdigheter og kompetanse. I Bologna-prosessen, som gjelder samarbeid om høyere utdanning mellom 47 land i Europa, ble det vedtatt et overordnet kvalifikasjonsrammeverk (for høyere utdanning på ministermøtet i Bergen i 2005. Dette vedtaket bygget på Berlin-kommunikéet fra 2003 hvor medlemslandene ble oppfordret til å utarbeide nasjonale kvalifikasjonsrammeverk. Hjemmelen for å innføre et rammeverk ble inntatt i universitets- og høgskoleloven i 2005, og arbeidet med utforming av et kvalifikasjonsrammeverk for norsk høyere utdanning ble igangsatt senere samme år. I tråd med kvalifikasjonsrammeverket skal læringsutbyttebeskrivelsene vise det alle kandidatene som har fullført utdanning skal inneha når det gjelder kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

2.3.1.6 2010-utvalgets mandat

På bakgrunn av forholdene som er skissert over, fikk 2010-rammeplanutvalget et mandat som understreket behovet for en oppdatert og nytenkende profesjonsutdanning. Utdanningen skulle legge større vekt på integrasjon og helhet, den skulle ha en tydeligere vekt på profesjonsretting i lys av behovene fra 2010 og «morgendagens behov». For å øke utdanningens status i utdanningsinstitusjonene, skulle utdanningen også legge større vekt på forskningsbasering. Utdanningen skulle tydeligere speile barnehagens samfunnsmandat (jf. barnehageloven) og bidra til bedre sammenheng med og relevans for ny formålsparagraf for barnehagen. I tillegg var det et absolutt krav at utdanningen skulle sikre studentmobilitet (mellom utdanningsinstitusjoner og internasjonalt). Utdanningen skulle også kvalifisere for videre studier på høyere grads nivå.

Da nye rammeplaner kom i 2012 og 2013, var det også nytt at den ble forskriftsfestet og følgelig fulgte juridiske regler for oppsett av forskrifter. Det innebar blant annet en langt knappere form enn tidligere. Mens rammeplanen fra 2003 var på 52 sider, ble forskriftene av 2012 og 2013 på totalt 5 sider og ble strukturert etter 6 paragrafer: §1 Virkeområde og formål, § 2 Læringsutbytte, §3 Struktur og innhold, § 4 Nasjonale retningslinjer, kvalitetsindikatorer og programplan, § 5 fritaksbestemmelser og §6 Ikrafttredelse og overgangsregler.

De nye elementene i barnehagelærerutdanningen var overgangen fra fag til kunnskapsområder, og overgang til større vektlegging av læringsutbyttebeskrivelser. Både praksis og pedagogikk understrekes tydeligere som integrerende element i utdanningens struktur. Bacheloroppgava på 15 stp var også ny, i tråd med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Innføring av 15 stp til bacheloroppgava bidro til at fordelingen av studiepoeng måtte bli en annen enn tidligere.

2.3.1.7 Om innføring av kunnskapsområder

Innføringen av kunnskapsområder var nytt og kontroversielt. Kunnskapsområder er en måte å beskrive og avgrense kunnskap på som har et annet utgangspunkt enn fagtradisjonene fra academia og skolen. Utgangspunktet for å definere kunnskapsområdene i rammeplanen var kompetansebehovene i barnehagen. En annen begrunnelse for innføring av større kunnskapsområder var at fagene i førskolelærerutdanningen var små og fragmenterte, jf. NOKUTs rapport¹⁶.

Andre argument som ble framført for organisering av fag i større kunnskapsområder, var at det faglige grunnlaget for førskolelærerutdanningen hadde vært organisert i en fagstruktur som bygger på skolefagene. Ved å innføre begrepet kunnskapsområde, ville man i rammeplanen signalisere en måte å organisere kunnskapsgrunnlaget på som har et annet utgangspunkt enn skolefag. Fagtradisjonen fra gjeldende utdanning fra 2003 skulle være et bakteppe for forståelsen av innholdet i kunnskapsområdene, men inngangen til å avgrense kunnskapsområdene i den nye rammeplanen for førskolelærerutdanningen, bygget på innsikt i yrkesfeltet til førskolelærerne, altså mer tematisk orientering.

En viktig begrunnelse for etablering av kunnskapsområder var at de skulle bidra til å styrke og konsolidere førskolelærerutdanningens profesjonsfaglige identitet. Benevnelser av kunnskapsområdene ble begrunnet med at de skulle ta opp i seg sentrale profesjonsfaglige kjennetegn og formuleres i tråd med en fremtidsrettet og moderne førskolelærerutdanning. Det faglige innholdet i et kunnskapsområde skal forankres i barnehagens formålsparagraf, barnehagens kompetansebehov og rammeplan for barnehagen, samt universitets- og høgskolelovens krav til høyere utdanning. Et kunnskapsområde er en studiepoenggivende enhet på 15-30 stp og representerer dermed en større enhet enn daværende 10 stp fag. En annen begrunnelse var at et kunnskapsområde i kraft av sitt studiepoengomfang kunne gi bedre rammebetingelser for at praksisopplæringen kunne inngå som en integrert del.

2.3.2 Bakgrunn for rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning i 2013

Fram til 2013 var det kun én forskrift for førskolelærerutdanning i Norge som også førskolelærerutdanningen ved Sámi allaskuvla fulgte. Dette lå også til grunn for arbeidet i det foran omtalte rammeplanutvalget ledet av Gunnar Stave når de ble oppnevnt 2. februar 2011 og avga sitt forslag til ny rammeplan til Kunnskapsdepartementet i oktober samme år. Forslaget med noen endringer fra Kunnskapsdepartementet side ble sendt på høring 1. februar 2012 med frist 13. april 2012. Forskriften ble endelig fastsatt av Kunnskapsdepartementet 4. juni 2012 med ikrafttredelse 1. juli 2012.

¹⁶ NOKUT. (2010). *Evaluering av førskolelærerutdanning - 2010*. Oslo: NOKUT, Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen.

Allerede i 2000 hadde et utvalg ledet av professor Jens-Ivar Nergård foreslått en egen rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning¹⁷. I utredningen vises det til at det høsten 1973 ble etablert en lærerutdanning i Alta som et resultat av et vurdert behov for samiske lærere og lærerutdanning spesielt innrettet mot samiske forhold og samiske distrikt. Etter et mellomspill med samiske lærerutdanning ved Samisk avdeling ved Alta Lærerhøgskole, ble Sámi allaskuvla i Guovdageaidnu/Kautokeino opprettet 1. januar 1989. Høgskolen kom i ordinær drift samme år, herunder med oppstart av førskolelærerutdanning. Utvalget begrunnet sin tilråding om at det burde utvikles en egen samisk rammeplan for førskolelærerutdanningen med at gjeldende rammeplan ikke i tilstrekkelig grad sikret en helhetlig og fullstendig samisk førskolelærerutdanning for alle samiskspråklige områder. En slik felles samisk rammeplan burde etter utvalgets syn angi omfanget av de faglige komponentene som er nødvendige for å sikre førskolelærernes kvalifikasjoner for å arbeide både i det samiske samfunnet og i storsamfunnet. Daværende modell ga ikke rom for både en valgt fordypningsenhet på 10 vekttall i tredje studieår i tillegg til fagene samisk språk og norsk.

Det er noe uklart for rammeplangruppa når og hvorfor det i 2012 ble besluttet at det skulle utarbeides en egen rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning. Den 24. februar 2012 utnevnte imidlertid Kunnskapsdepartementet et eget rammeplanutvalg for samisk førskole- /barnehagelærerutdanning som fikk i oppdrag å utarbeide en egen forskrift for den samiske utdanningen, men bygget på forslaget og senere vedtatt rammeplan for den norske utdanningen. Utvalget ble ledet av Aasta Balto fra Sámi allaskuvla og hadde sju andre medlemmer fra ulike institusjoner og organisasjoner og sekretariatsfunksjon lagt til Sámi allaskuvla. De avga 12. september 2012 sitt forslag til egen rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning på både norsk og samisk språk. Siden de hadde erfart at begreper som brukes i samisk utdanning ikke er allment kjent, og derfor behøver å utdypes og forklares, utarbeidet utvalget også utfyllende merknader til forskriften.

Utvalgets forslag til forskrift og merknader for samisk barnehagelærerutdanning, både på norsk og samisk språk, ble oversendt Kunnskapsdepartementet 12. september 2012. Utvalget leverte også forslag til Nasjonale retningslinjer for den samiske utdanningen. Forslaget til forskrift ble med visse endringer sendt på høring av Kunnskapsdepartementet 8. mai 2013 med høringsfrist 24. juni 2013. Endelig forskrift ble fastsatt 20. august 2013 med ikrafttredelse samme dag.

¹⁷ Nergårdutvalget. (2000). *Samisk lærerutdanning - mellom ulike kunnskapstradisjoner*. Norges offentlige utredninger [NOU] 2000: 3). Oslo: Kunnskapsdepartementet.

3 Rammeplangruppas endringsforslag

I det følgende presenteres endringsforslagene med vurderinger for og imot, strukturert etter forskriftens paragrafer. Opprinnelig tekst presenteres først, deretter presenteres endringsforslagene og vurderingene som ligger til grunn for forslaget. Tekst som er foreslått fjernet er markert med overstrykning. Tekst som er foreslått endret er markert med fet, kursivert tekst. Det framgår av overskrift hvorvidt endringsforslaget omfatter norsk BLU, samisk BLU eller begge.

I kapittel 3.1. presenteres endringsforslag som gjelder forskriftsnivå, men kapittel 3.2 gjelder merknader til forskrift. I kapittel 3.3 kommer rammeplangruppa med noen innspill som KD kan vurdere. Det gjelder forslag til språklig oppdatering, styrking av indre sammenheng og henvisninger til oppdaterte lovtekster som kan bidra til at forskriften blir mer tidløs. Forslagene omfatter også mindre tekstlige endringer som bidrar til bedre samsvar mellom forskrift og merknader for norsk BLU og samisk BLU.

3.1 Endringsforslag forskrift med vurderinger for og imot

§ 1. Virkeområde og formål

§ 1, 6. ledd norsk BLU og 7. ledd samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Utdanningen skal ta hensyn til barnehagens rolle for barns danning og for å ivareta barns allsidige utvikling. Utdanningen skal vektlegge det økte mangfoldet i barnehagen, herunder økt andel barn under tre år, flere barn med særskilte behov og flere flerspråklige barn. Utdanningen skal vektlegge betydningen av samarbeid, forståelse og dialog med barnas hjem og andre instanser med ansvar for barns oppvekst.

Endringsforslag:

~~Utdanningen skal ta hensyn til barnehagens rolle for barns danning og for å ivareta barns allsidige utvikling. Utdanningen skal vektlegge det økte mangfoldet i barnehagen, herunder økt andel barn under tre år, flere barn med særskilte behov og flere flerspråklige barn.~~

Utdanningen skal ha en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning.

Utdanningen skal vektlegge betydningen av samarbeid, forståelse og dialog med barnas hjem og andre instanser med ansvar for barns oppvekst.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag til tekstlig endring er relevant for rammeplangruppas mandat punkt c) 'tydeliggjøre de gjennomgående temaene i utdanningen og hvordan de kan inngå'. Rammeplangruppa foreslår å erstatte 'vektlegging av økt mangfold, økt andel barn under tre år, flere barn med særskilte behov og flere flerspråklige barn' med at utdanningen skal ha 'en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning'. Forslaget gjelder §1, 6. ledd i norsk BLU og opprinnelig 7. ledd i samisk BLU (som foreslås som 8. ledd, se neste punkt).

I tillegg til temaene som er nevnt i leddet, er pedagogisk ledelse, samarbeid med barns hjem og andre instanser og urfolks status og rettigheter tema som skal vektlegges (jf. §1, ledd 5, 6 og 9 norsk forskrift og ledd 4, 6, 7 og 10). Videre tydeliggjøres det i merknader til kompetanseområdene i §2 at

de fleste læringsutbyttebeskrivelsene ikke har 'en entydig forankring i ett fag', men er 'tema av tverrfaglig karakter' noe som 'forutsetter systematisert samarbeid over faggrenser'. Det utdypes videre at 'institusjonene må vurdere hvordan de fagovergripende temaene skal ivaretas i programplanene, og hvordan kandidatenes mestring av slike temaer skal dokumenteres'.

Dagens formuleringer i forskrift skaper utydighet når de ses i sammenheng med merknader og nasjonale retningslinjer. Kartlegging av institusjonenes praktisering av gjennomgående tema viser at det er ulike tolkninger av hvilke temaer som skal vektlegges/være gjennomgående. Flere institusjoner bruker mye ressurser for å finne gode løsninger på hvordan fagovergripende tema ivaretas i programplaner og hvordan kandidaters mestring av dette dokumenteres. Institusjonene må også ta stilling til om fagovergripende tema skal løpe gjennom noen eller alle kunnskapsområder, og hvilke fag som skal ivareta disse.

Med endringen foreslås det at et av de overordnede formålene med utdanningen er å ha en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning, noe som er i tråd med barnehagens verdigrunnlag slik det er formulert i rammeplan for barnehagen. Endringen vil dermed understreke sammenhengen med barnehagens rammeplan.

I merknad til forskrift (§3) heter det blant annet at utdanningen skal ha en enhetlig, nasjonal oppbygging. En videreføring av gjennomgående tema/områder som skal vektlegges, vil kunne bidra til mindre forskjeller mellom institusjonene og en mer enhetlig utdanning. På den annen side vil fjerning av spesifikke tema kunne skape større handlingsrom for institusjonene til å sikre sentrale tema som løftes fram på formålsnivå og mulige fagovergripende tema i læringsutbyttebeskrivelsene. Institusjonene vil for eksempel kunne gjøre lokale tilpasninger ut fra forskningskompetanse, institusjonens profil eller aktuelle tema som institusjonen ønsker å vektlegge, for eksempel storbytematikk.

Å ta ut spesifikke områder som skal vektlegges kan utfordre det institusjonene er vant til. Mange institusjoner har allerede brukt mye ressurser for å sikre at temaer som skal vektlegges, ivaretas. Likevel har det vist seg at nåværende formulering om tema som skal vektlegges/gjennomgående tema skaper utfordringer for institusjonene når det gjelder å lage gode strukturer som ivaretar spesifikke områder. Tilbakemeldingene fra institusjonene viser at det er stor variasjon i hvordan og i hvilken grad områder som skal vektlegges, er implementert i utdanningene.

Et annet argument for å løfte forskriften på et mer overordnet nivå og ikke nevne særskilte tema eller områder som skal vektlegges, er at de gjennomgående temaene gjentas i læringsutbyttebeskrivelsene: for eksempel dekkes områdene 'barn med særskilte behov' og 'flerspråklige barn' av læringsutbyttebeskrivelsene i §2.

Et argument mot forslaget er at utdanningen framstår som faglig oppdatert og tidsaktuell når spesifikke tema løftes fram. En oppdatert forskrift vil likevel forutsette jevnlige revideringer, samt en behovsanalyse med begrunnelse for hvilke temaer som til enhver tid velges ut. I forslag er «økt andel barn under tre år» nevnt som et område som skal vektlegges. Dette er skrevet inn da forskriften ble utarbeidet i 2012. I 2021 er situasjonen annerledes. Andelen barn i barnehage i alderen 1-3 år er i 2021 på rundt 85% og har ikke økt de siste 10 årene, og andelen tre-åringer har heller ikke økt de siste 10 årene (<https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>). Formuleringen 'økt andel barn under tre år' er dermed ikke i tråd med dagens situasjon, ettersom andelen barn under tre år ikke har økt. Tidsaktuelle tematiske satsninger på forskriftsnivå vil kunne oppfattes som en regulering og detaljstyring fra myndighetene, og det er ikke i tråd med styringsmeldingens signaler om mer autonomi til institusjonene. Tema som skal vektlegges, kan i stedet vurderes jevnlig gjennom revideringer av kapitlet «temaer som skal vektlegges» i nasjonale retningslinjer.

Oppsummert er det i endringsforslaget vektlagt at forskriften bør være i så stor grad overordnet slik at den kan være mer robust og vare over tid uten behov for endringer, samt at institusjonene bør ha frihet til selv å vektlegge områder innenfor rammen av føringene som ligger i §2 (læringsutbyttebeskrivelsene).

§ 1, 3., 4. og 10 ledd, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

3. ledd

Den samiske barnehagelærerutdanningen forankres i samisk kultur og samfunn og har samiske språk som hovedundervisningsspråk. Det kan gjøres unntak fra kravet om hovedundervisningsspråk for institusjoner som gir lule- og sørsamisk barnehagelærerutdanning. Samiske læringsforståelser, undervisningsmåter og den tradisjonelle naturforståelsen står sentralt i utdanningen. Utdanningen skal gi allsidig kjennskap til samiske forhold og etnopolitikk.

4. ledd

Forskriften skal sikre at samisk barnehagelærerutdanning kvalifiserer kandidaten til å ivareta kunnskap om samiske forhold, om samiske barns rettigheter i tråd med barnehageloven, gjeldende forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, sameloven, konvensjoner og retningslinjer som vedrører samiske forhold.

10. ledd

Samisk barnehagelærerutdanning skal settes inn i en samisk- og urfolkskontekst og vektlegge både urfolks status og rettigheter, både nasjonalt og internasjonalt.

Endringsforslag:

3. ledd

~~Den samiske barnehagelærerutdanningen forankres i samisk kultur og samfunn og har samiske språk som hovedundervisningsspråk. Det kan gjøres unntak fra kravet om hovedundervisningsspråk for institusjoner som gir lule- og sørsamisk barnehagelærerutdanning. Samiske læringsforståelser, undervisningsmåter og den tradisjonelle naturforståelsen står sentralt i utdanningen. Utdanningen skal gi allsidig kjennskap til samiske forhold og etnopolitikk.~~

Forskriftens formål er å sikre at institusjonene tilbyr en samisk barnehagelærerutdanning som inngår i en samisk- og urfolkskontekst og legger til grunn urfolks status og rettigheter, både nasjonalt og internasjonalt.

4. ledd

~~Forskriften skal sikre at samisk barnehagelærerutdanning kvalifiserer kandidaten til å ivareta kunnskap om samiske forhold, om samiske barns rettigheter i tråd med barnehageloven, gjeldende forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, sameloven, konvensjoner og retningslinjer som vedrører samiske forhold.~~

Den samiske barnehagelærerutdanningen ***skal*** forankres i samisk kultur og samfunn, ~~og ha samiske språk som undervisningsspråk.~~ ***Utdanningen skal bygge på samiske perspektiver på***

læring, samiske verdier og naturforståelse. Samiske læringsforståelser, undervisningsmåter og den tradisjonelle naturforståelsen står sentralt i utdanningen. Utdanningen skal gi allsidig kjennskap til samiske forhold og etnopolitikk. Utdanningen **skal ha** samiske som hovedundervisningsspråk. Det kan gjøres unntak fra kravet om hovedundervisningsspråk for institusjoner som gir lule- og sørsamisk barnehagelærerutdanning.

10. ledd

Leddet flyttes opp og utgjør nytt 3. ledd med noen justeringer.

Begrunnelse for endringsforslaget:

I dagens forskrift er de samiske perspektivene og rammene for utdanningen spredt i flere ledd i §1. Endringsforslaget innebærer at opprinnelig §1, 10. ledd i forskrift om rammeplan for samisk BLU flyttes opp og utgjør forskriftens 3. ledd. Det foreslås i tillegg en presisering innledningsvis i leddet «forskriftens formål er å sikre at institusjonene tilbyr ...» slik at det framgår mer eksplisitt at forskriftens formål er å sikre at samisk- og urfolkskontekst utgjør en overordnet ramme for samisk barnehagelærerutdanning. Opprinnelig §1, 3. ledd flyttes ned og blir §1, 4. ledd.

Endringsforslaget innebærer en tydeligere understreking av at det er de samiske perspektivene som utgjør premissene for utdanningen. Å la leddene som understreker hva som er spesifikt med samisk BLU komme før leddene som er felles for samisk BLU og norsk BLU, vil bidra til at de samiske perspektivene styrkes i samisk barnehagelærerutdanning, samtidig som forskriften framstår som ryddigere og mindre gjentakende. Eksisterende 10. ledd ligger tett opp mot formuleringen i norsk forskrifts 9. ledd («Utdanningen skal fremme forståelse for samisk kultur som en del av den nasjonale, og vektlegge urfolks status og rettigheter, både nasjonalt og internasjonalt.» (norsk forskrift) Forskjellen på de to forskriftene er imidlertid at forskrift for samisk BLU har samiske perspektiver, grunnsyn, læringsyn og verdensanskuelse som utgangspunkt for utdanningen.

Enkelte av formuleringene i § 1 for samisk BLU ligger tett opp mot læringsutbyttebeskrivelser i forskriften, for eksempel «Utdanningen skal gi allsidig kjennskap til samiske forhold og etnopolitikk». Formuleringen er derfor tatt ut i §1, 3. ledd, fordi den ligger tett opp mot læringsutbyttebeskrivelser i §2, for eksempel Kunnskap 1, 4 og 7, Ferdighet 1 og Generell kompetanse 2, 3 og 6. Formuleringene i fjerde ledd er endret til skal-formuleringer, slik lovspråk vanligvis er formulert på dette nivået.

Opprinnelig fjerde ledd om samiske barns rettigheter og hvilke regelverk og konvensjoner det er tale om, foreslås plassert i merknad. Urfolks rettigheter omtales i det som nå foreslås som §1, 3. ledd (at utdanningen skal legge til grunn urfolks status og rettigheter, både nasjonalt og internasjonalt). I tillegg foreslås det å ta inn et ledd om at utdanningen skal forholde seg til barnehageloven og barnehagens rammeplan. Barnehageloven forholder seg til ILO-konvensjonen og barnekonvensjonen, og slik sett foreslår rammeplangruppa at det er tilstrekkelig å gjenta regelverket i merknad.

Oppsummert omfatter endringene som rammeplangruppa forslår spesifikt for samisk barnehagelærerutdanning i §1 endring av rekkefølge på enkelte ledd, å flytte et ledd fra forskrift til merknad til forskrift, samt å flytte et ledd som opprinnelig stå sist i §1 til 3. ledd.

§ 1, 6. ledd, samisk BLU

Opprinnelig manglet det som er §1, 4. ledd i norsk forskrift.

Endringsforslag:

Rammeplangruppa foreslår å ta inn leddet «Utdanningen skal forholde seg til lov 17. juni 2005, nr. 64 om barnehager og gjeldende forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.» Dette er likelydende med §1, 4. ledd i norsk forskrift. Dette vil innebære at de to forskriftene blir mer samstemte og likelydende.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Begrunnelsen for forslaget er at norsk og samisk BLU må bygge på samme lovverk. I samisk BLU var lovverk-referansene først og fremst knyttet til samiske perspektiver og rettigheter. Dette er nå utvidet slik at de to forskriftene bygger på samme lovverk. Presiseringen om hvilke lovverk og konvensjoner som gjelder, er presisert i merknad.

§ 2. Læringsutbytte

§ 2, Kunnskap 2, norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst:

- har bred kunnskap i pedagogikk og i barnehagens fagområder, om ledelse og tilrettelegging av pedagogisk arbeid og om barns lek og læringsprosesser

Endringsforslag norsk BLU:

- *har bred ~~i pedagogikk~~ **pedagogikkfaglig og i barnehagens fagområder fagdidaktisk kunnskap, kunnskap om ledelse og tilrettelegging av pedagogisk arbeid og om barns lek og læringsprosesser omsorg, lek og læring***

Endringsforslag samisk BLU:

- *har bred ~~i pedagogikk~~ **pedagogikkfaglig og i barnehagens fagområder fagdidaktisk kunnskap, herunder kunnskap om samiske læringsforståelser, har kunnskap om ledelse og tilrettelegging av pedagogisk arbeid og om barns lek og læringsprosesser omsorg, lek og læring***

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag til tekstlig endring i Kunnskap 2 er relevant for gruppas mandat punkt a) 'tydeliggjøre pedagogikkfagets rolle og plass i utdanningen og bidra til større konsistens i begrepsbruk'. Forslag til tekstlig endring innebærer å endre fra 'bred kunnskap i pedagogikk' til 'bred pedagogikkfaglig kunnskap'. Videre er bred kunnskap i 'barnehagens fagområder' foreslått endret til bred 'fagdidaktisk kunnskap', og bred kunnskap om 'barns lek og læringsprosesser' til bred kunnskap om 'omsorg lek og læring'. Både følgegruppa for barnehagelærerutdanningen og ekspertgruppa om

barnehagelærerrollen¹⁸ har pekt på uklarheter i rammeplan og merknader med hensyn til pedagogikkfagets rolle og plass. I sluttrapporten fra følgegruppa¹⁹ står det også at uklarhetene kan knyttes til spørsmål om pedagogikk skal forstås som et fag som skal undervises av ansatte i pedagogikkseksjoner eller om alle faglig ansatte kan undervise i pedagogikkfaget.

I endringsforslaget er pedagogikk *som fag* gjort mer eksplisitt under §2. Læringsutbytte. Et utgangspunkt for diskusjonene i gruppa er at ansatte i pedagogikkseksjoner forstås som de mest sentrale bidragsyttere til at kandidatene kan oppnå Kunnskap 2. Et annet utgangspunkt er at det er en rimelig tolkning at det med 'kunnskap i pedagogikk', menes kunnskap som faget pedagogikk særlig kan bidra til at kandidatene oppnår. Forslaget om å endre fra kunnskap i 'pedagogikk' til i 'pedagogikkfaglig kunnskap' må videre sees som et ledd i arbeidet med å skape større konsistens i hvilke begrep som anvendes om pedagogikkfaget. Også andre steder i forskrift og merknader der det noe vide begrepet pedagogikk er anvendt, har gruppa foreslått å endre til 'pedagogikkfaget'. To eksempler er endringsforslag til forskriftens §3, 5. ledd og endringsforslag til merknader til §3. Endringen kan imidlertid bidra til å tydeliggjøre at det er ansatte i pedagogikkseksjoner som underviser i (faget) pedagogikk. Om så blir tilfelle kan dette føre til utfordringer ved institusjoner der enkelte fagpersoner i dag underviser i både pedagogikkfaget og i fagdidaktikk, noe som kan oppleves som et handlingsrom institusjonene har med dagens formulering.

I gruppas arbeidsprosesser har det vært diskutert om Kunnskap 2 skal stå som den er. En vurdering for dette er at endringen fra 'bred kunnskap i pedagogikk' til 'bred pedagogikkfaglig kunnskap' kan oppfattes som en formulering som ikke er på linje med de andre læringsutbyttebeskrivelsene under Kunnskaper. Det er eksempelvis ingen formuleringer om 'dramafaglig kunnskap' eller 'matematikkfaglig kunnskap'. Det er heller ingen formuleringer som kunne vært spesifikt knyttet til andre fag en pedagogikk. Det står ikke 'bred kunnskap i drama' eller 'bred kunnskap i matematikk'. Videre er det tydeliggjort i merknader til §2 at de fleste læringsutbyttebeskrivelsene ikke har en 'entydig forankring i ett fag' og at 'de fleste tema er av tverrfaglig karakter', noe som hjelper å forstå hvorfor ulike fag ikke er eksplisitt nevnt under læringsutbyttene. Slik sett har 'pedagogikk' fått en særlig posisjon, om det er pedagogikkfaget som menes, noe som kan bidra til en tydeliggjøring av pedagogikkfagets plass og rolle. På den annen side kan nåværende vide formulering om bred kunnskap i 'pedagogikk' framstå som utydelig. Er det pedagogisk kunnskap som menes? Er det faget pedagogikk som menes? At pedagogikk er nevnt under kunnskap i §2 gjenspeiler imidlertid formuleringen i §3 om at pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag. At 'pedagogikk' er det eneste faget som eksplisitt nevnes i læringsutbyttebeskrivelse kan bidra til å styrke denne plassen og rollen, imidlertid er det ikke dagens formulering tydelig på at det er pedagogikkfaget kandidatene skal ha bred kunnskap i.

Det kan virke oppkonstruert at pedagogikkfaglig kunnskap nevnes spesifikt. Imidlertid vil det å la den noe videre formuleringen 'bred kunnskap i pedagogikk' kunne opprettholde at pedagogikkfagets rolle og plass oppfattes som utydelig. Gruppa vurderer at pedagogikkfagets rolle kan bli tydeligere om kunnskaper i dette lærerutdanningsfaget gjøres eksplisitt i Kunnskap 2. Denne vurderingen bør sees i sammenheng med andre innholdselementer i Kunnskap 2, eksempelvis pedagogisk ledelse og lek, som pedagogikkfaget har tradisjon for å bidra med kunnskap om. Det har også vært diskutert om

¹⁸ Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen. 2018. *Barnehagelærerrollen i et profesjonsperspektiv – et kunnskapsgrunnlag*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

¹⁹ Følgegruppa. (2017). *Styrker, svakheiter og gjenstridige utfordringar. Sluttrapport frå Følgjegruppa for barnehagelærerutdanning til Kunnskapsdepartementet. Rapport nr. 5*. Bergen: Høgskolen i Bergen.

det å endre fra bred kunnskap 'i pedagogikk' til bred kunnskap i 'i pedagogisk teori' kan bidra til en tydeliggjøring av pedagogikkfagets plass og i rolle. Vurderinger for er at endringen kan være med å tydeliggjøre at pedagogikk er et teoretisk fag og et vitenskapsfag, og ikke først og fremst et handlingsfag eller verktøyfag. Å anvende 'pedagogisk teori' kan potensielt bidra til å styrke pedagogikkfagets rolle for kandidaters analytiske ferdigheter, integrering av teori og praksis, innsikt i vitenskapelig tenkemåte og etiske refleksjon. En mulig ulempe er at det kan framstå som uklart hva som menes med pedagogisk teori, og dermed opprettholdes utfordringen knyttet til om pedagogikk, eller her pedagogisk teori, skal forstås som et fag ansatte i pedagogikkseksjoner skal undervise i eller om andre fagtilsatte kan undervise i pedagogisk teori. Det tydeliggjør ikke pedagogikkfagets rolle da også andre lærerutdanningsfag enn pedagogikkfaget involverer seg med pedagogisk teori. En endring til 'pedagogisk teori' kan videre forstås som et brudd med innføringen av pedagogikk som fag, som kom med rammeplan for førskolelærerutdanningen i 2003. Dette var en endring fra tidligere rammeplaner der 'pedagogisk teori og praksis' ble brukt.

Å erstatte 'bred kunnskap i barnehagens fagområder' med 'bred fagdidaktisk kunnskap' kan bidra til å tydeliggjøre pedagogikkfagets rolle og plass ved at det er synliggjort at pedagogikkfaglig kunnskap er bredere enn fagdidaktisk kunnskap. Samtidig behøver ikke fagdidaktisk kunnskap og pedagogikkfaglig kunnskap å framstå som separate elementer, men de kan danne en helhetlig kunnskapsbase.

Forslaget om endring fra bred kunnskap om 'barns lek og læringsprosesser' til bred kunnskap om 'omsorg, lek og læring' vurderes som en konsekvens av tidligere presenterte endringsforslag i §1, 6. ledd der en helhetlig tilnærming til lek, omsorg, læring og danning er kommet inn. Lek og læring dekkes av den opprinnelige teksten i Kunnskap 2. Danning dekkes i Kunnskap 3. Å legge til omsorg i Kunnskap 2 vil bidra til å gjøre eksplisitt at kunnskap om omsorg er et kjerneelement i barnehagelæreres profesjonskunnskap. Omsorg er ikke nevnt i dagens forskrift. I kunnskapsgrunnlaget som gruppa har diskutert ut ifra har fravær av omsorg i forskrift vært artikulert som en mangel. Innspillene i høringsrunden støtter å legge til omsorg. En vurdering mot å fjerne presiseringen om at det er *barns* lek og læringsprosesser kandidaten skal ha kunnskap om, kan potensielt bidra til å en forståelse om at det er kunnskap om disse elementene på et mer generelt nivå kandidaten skal erverve. Flere alternative formuleringer har blitt vurdert i prosessen. I høringsrunden var det imidlertid den noe bredere formuleringen som fikk størst støtte.

Tillegget i samisk forskrift («herunder kunnskap om samiske læringsforståelser») er knyttet til §1, 3. ledd om samiske perspektiver på læring. Punktet er lagt til for å løfte samiske læringssyn, samt styrke sammenhengen mellom §1, 3. ledd og §2, Kunnskap 2 og Ferdighet 1 og Generell kompetanse 2.

Oppsummert har rammeplangruppa i endringsforslaget vektlagt vurderinger knyttet til hva som kan bidra til at pedagogikkfagets plass og rolle i utdanningen tydeliggjøres. Vurderinger for at det bidrar til mer konsistens i begrepsbruk om pedagogikk gjennomgående blir omtalt som fag, her formulert som pedagogikkfaglig kunnskap, er også gitt betydning. Vurderingen om at endringen kan bidra til å tydeliggjøre at det er ansatte i pedagogikkseksjoner som underviser i (faget) pedagogikk har også spilt en rolle for endringsforslaget. Endringsforslaget innebærer at omsorg kommer inn som del av læringsutbyttebeskrivelsene knytta til kunnskap, på lik linje med lek, læring og danning. En vurdering for er at det er en nødvendig konsekvens av endringene som gjøres i §1 om helhetlig tilnærming, og denne delen av endringsforslaget til Kunnskap 2 knyttes derfor både til fleksibilitet og gjennomgående tema.

§ 2, Generell kompetanse 2, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

- kan planlegge, lede, gjennomføre, dokumentere, og reflektere over pedagogisk arbeid knyttet til barnehagens innhold og oppgaver i tråd med etiske krav og retningslinjer, og med utgangspunkt i forsknings-, samisk tradisjonell- og erfaringsbasert kunnskap, mestrer samisk og norsk språk, på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng.

Endringsforslag samisk BLU:

- kan planlegge, lede, gjennomføre, dokumentere, og reflektere over pedagogisk arbeid knyttet til barnehagens innhold og oppgaver i tråd med etiske krav og retningslinjer, og med utgangspunkt i forsknings-, ~~samisk tradisjonell-~~ og erfaringsbasert og samisk tradisjonell kunnskap, mestrer samisk og norsk språk, på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslaget innebærer å flytte «samisk tradisjonell kunnskap» senere i leddet, slik at formuleringene i de to utdanningene blir mer like.

§ 3. Struktur og innhold

§ 3, 2. ledd, norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst 2. ledd, norsk og samisk BLU (samisk i klammeparentes):

Barnehagelærerutdanningens innhold er strukturert i seks [sju] kunnskapsområder, samt fordypning og bacheloroppgave. De to første studieårene skal ha en enhetlig oppbygging som muliggjør mobilitet etter andre studieår. Alle kunnskapsområdene skal være profesjonsrettede og integrere relevant pedagogisk, faglig og didaktisk kunnskap tilpasset barnehagens fagområder».

Endringsforslag 2. ledd, norsk og samisk BLU (samisk i klammeparentes):

Barnehagelærerutdanningens innhold er strukturert i seks [sju] kunnskapsområder, samt fordypning og bacheloroppgave. De to første studieårene skal ha en enhetlig oppbygging som muliggjør mobilitet etter andre studieår. Alle kunnskapsområdene skal være profesjonsrettede og integrere relevant pedagogisk, faglig og didaktisk kunnskap tilpasset barnehagens fagområder **rammeplan**.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Overstående forslaget til tekstlig endring må sees i sammenheng med foreslått endring i §1, 6. ledd norsk forskrift, 8. ledd samisk forskrift: «Utdanningen skal ha en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning». Endringsforslaget for i §3, 2. ledd innebærer som vist over å erstatte 'fagområder' med 'rammeplan'. En vurdering for er at det er en nødvendig konsekvens av endringene som gjøres i §1 om helhetlig tilnærming, og endringsforslaget knyttes derfor både til fleksibilitet og gjennomgående tema. Forankringen i 'rammeplan' framfor 'fagområder' viser til en bredere forankring som omfatter barnehagens verdigrunnlag i tillegg til fagområdene.

§ 2, 3. ledd, norsk og samisk forskrift

Opprinnelig tekst 3. ledd norsk og samisk BLU:

«Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag som inngår i alle kunnskapsområdene, og ha et særlig ansvar for progresjon og profesjonsinnretting av utdanningen».

Endringsforslag 3. ledd norsk og samisk BLU:

Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag som inngår i alle kunnskapsområdene, og ha et særlig ansvar for progresjon og profesjonsinnretting av utdanningen.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag til tekstlig endring er relevant for rammeplangruppas mandat punkt a) 'tydeliggjøre pedagogikkens rolle og plass i utdanningen og bidra til større konsistens i begrepsbruk'. I endringsforslaget over er kravet om at pedagogikkfaget skal inngå i alle kunnskapsområder fjernet. Dette leddet må også leses sammen med forslag til tekstlige endringer i tabellen i §3, 5. ledd, i begge forskrifter i søylen for pedagogikkfaget.

I dag har flere institusjoner samlet pedagogikkfaget i noen kunnskapsområder. Dette er en endring fra de første programplanene etter ny BLU, da alle institusjoner hadde inkludert pedagogikkfaget i alle kunnskapsområder. I dag har imidlertid også noen institusjoner beholdt at pedagogikkfaget skal inn i alle kunnskapsområder. I opplysninger innhentet fra institusjonene er det også eksempler på en tolkning om at det ikke nødvendigvis er representanter fra pedagogikkfaggruppa som skal bidra til integreringen av pedagogikkfaget i alle kunnskapsområder.

Deler av kunnskapsgrunnlaget gruppa har arbeidet ut ifra kan tolkes i retning av at pedagogikkfaget skal integreres i alle kunnskapsområder er en utfordring ved forskriften. Det kan være krevende for institusjonene å sortere ut hvilken rolle pedagogikkfaget skal ha når det både skal være sentralt og sammenbindende, skal integreres i alle kunnskapsområder og kan ha en rolle i de fleste tema som nevnes i læringsutbyttene.

Å fjerne kravet om at pedagogikkfaget skal inngå i alle kunnskapsområder kan bidra til at pedagogikkfaget blir mindre fragmentert i utdanningen, noe som i deler av gruppas kunnskapsgrunnlag har vært påpekt som en konsekvens av denne pålagte integreringen. En mulig vurdering mot en slik endring kan være at pedagogikkfagets sammenbindende rolle og sentrale plass utfordres. En annen vurdering mot endringen kan være at noen kunnskapsområder mest sannsynlig vil ende opp med å ikke ha pedagogikkfaget med i tverrfaglige samarbeid innad i området. Dette kan forstås som et tap og et steg tilbake i utviklingen av barnehagelærerutdanningen. Imidlertid peker forskning mot at en integrering av pedagogikkfaget i alle kunnskapsområder også utfordrer pedagogikkfagets mulighet for å være et sammenbindende og sentralt fag med et særlig ansvar for progresjon og profesjonsretting. Konstruksjonen kunnskapsområder et brudd med tidligere forskrift og rammeplaner, der pedagogikkfaget også hadde rolle som profesjonsdannende og sammenbindende komponent. Den doble integreringen av både fag, og fag og praksis, utfordrer muligens pedagogikkfagets mulighet til å framstå som sentralt og utfordrer dets sammenbindende rolle. Endringen kan imidlertid også styrke pedagogikkfaget ved at ansatte i faget i mindre grad må forhandle om fagets plass og rolle i alle kunnskapsområder. Dette gjelder særlig i kunnskapsområder

der andre fags kunnskapsbaser har en større plass, og der faglig ansatte i respektive fag har et større ansvar for læringsutbyttebeskrivelsene og derfor er tildelt flere ressurser en ansatte i pedagogikkfaget.

Endringsforslaget gir institusjonene handlingsrom for lokale tilpasninger. Pedagogikkfaget kan samles i noen kunnskapsområder og fordypningen, eller være del av alle kunnskapsområder og fordypningen. Et poeng som er tydelig i flere deler av kunnskapsgrunnlaget gruppa har arbeidet ut ifra er at rammeplanen fra 2013 er svært ressurskrevende fordi den legger opp til mange samarbeidskonstellasjoner som oppleves som nødvendige for at institusjonene kan sikre at de tilbyr en utdanning som er i tråd med forskriften. En konsekvens av å ikke kreve at faget pedagogikk skal integreres i alle kunnskapsområder er at utdanningen kan bli noe mindre ressurskrevende med tanke på krav til samarbeid.

Oppsummert er det i endringsforslaget er vektlagt at institusjonene gis handlingsrom til hvordan tydeliggjøre pedagogikkfagets rolle og plass ut fra lokale forhold. Endringsforslaget åpner for flere mulige løsninger. Rammeplangruppa har vektlagt argumentene knyttet til fragmentering av pedagogikkfaget og at det er tydelige signaler på at mange institusjoner opplever integreringen av pedagogikkfaget i alle kunnskapsområder og fordypningen som ressurskrevende.

§2, 4. ledd norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Kunnskapsområdene og fordypninger skal være forskningsbaserte og forankret i et forskningsaktivt fagmiljø. Kunnskapsområdene skal organiseres og vurderes som integrerte enheter.

Endringsforslag:

Kunnskapsområdene og fordypninger skal være forskningsbaserte og forankret i et forskningsaktivt fagmiljø. ~~Kunnskapsområdene skal organiseres og vurderes som integrerte enheter.~~

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslaget er en oppfølging av tidligere tydeliggjøring av skillet mellom «integrering» og «tverrfaglig» og knyttes derfor til mandatpunkt b) om *Fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene*.

Rammeplangruppa foreslår å stryke setningen «Kunnskapsområdene skal organiseres og vurderes som integrerte enheter», fordi formuleringen «integrerte enheter» er uklar. Vurdering av kunnskapsområdene og studiepoenggivende kommenteres under niende ledd og henger sammen med diskusjonen om studiepoenggivende enheter.

§ 3, 5. ledd norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst 5. ledd norsk og samisk BLU:

Utdanningen skal ha følgende oppbygging²⁰:

Studie år		Peda- gogikk	Praksis	Studiepoeng		
1. og 2. studieår	Kunnskapsområde: Barns utvikling, lek og læring	Integrert i alle kunnskapsområder.	Minimum 100 dager integrert i alle kunnskapsområder, fordelt med 75 dager de to første årene og 25 dager det siste året.	20 studiepoeng		
	Kunnskapsområde: Samfunn, religion, livssyn og etikk			20 studiepoeng		
	Kunnskapsområde: Språk, tekst og matematikk			20 studiepoeng		
	Kunnskapsområde: Kunst, kultur og kreativitet			20 studiepoeng		
	Kunnskapsområde: Natur, helse og bevegelse			20 studiepoeng		
	Institusjonene forsterker ett eller to kunnskapsområder i de to første studieår			20 studiepoeng		
3. studieår	Kunnskapsområde: Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid					15 studiepoeng
	Fordypning					30 studiepoeng
	Obligatorisk bacheloroppgave					15 studiepoeng

²⁰ I samisk BLU utgjør «Samisk språk, flerspråklighet og språklig revitalisering» et kunnskapsområde i løpet av 1. eller 1. studieår. I samisk BLU forsterkes ikke kunnskapsområder slik som i norsk BLU (se s. 33).

Endringsforslag §3, 5. ledd, norsk BLU:

Utdanningen skal ha følgende oppbygging:

Studieår		Pedagogikk faget	Praksis	Studiepoeng
1. og 2. studieår	Kunnskapsområde: Barns utvikling, lek og læring	Integrert i alle kunnskapsområder. Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag gjennom hele studieløpet og i fordypningen.	Minimum 100 dager integrert i alle kunnskapsområdene, fordelt på 75 dager de to første studieårene og 25 dager det siste studieåret	20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Samfunn, kultur, etikk			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Språk, tekst og matematikk			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Kunst, kultur og kreativitet			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Natur, helse og bevegelse			20 studiepoeng
	Institusjonene forsterker ett eller to kunnskapsområder i de to første studieår Institusjonene disponerer frie 20 studiepoeng			20 studiepoeng
3. studieår	Kunnskapsområde: Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid i barnehagen			15 studiepoeng
	Fordypning			30 studiepoeng
	Obligatorisk bacheloroppgave			15 studiepoeng

Endringsforslag §3, 5. ledd, samisk BLU:

Utdanningen skal ha følgende oppbygging:

Studieår		Pedagogikk faget	Praksis	Studiepoeng
1. og 2. studieår	Kunnskapsområde: Barns utvikling, lek og læring	Integrert i alle kunnskapsområder. Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag gjennom hele studieløpet og i fordypningen.	Minimum 100 dager integrert i alle kunnskapsområdene, fordelt på 75 dager de to første studieårene og 25 dager det siste studieåret	20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Samfunn, kultur, etikk			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Språk, tekst og matematikk			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Kunst, kultur og kreativitet			20 studiepoeng
	Kunnskapsområde: Natur, helse og bevegelse			20 studiepoeng
	Samisk språk, flerspråklighet og språklig revitalisering			20 studiepoeng
3. studieår	Kunnskapsområde: Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid i barnehagen			15 studiepoeng
	Fordypning			30 studiepoeng
	Obligatorisk bacheloroppgave			15 studiepoeng

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag til tekstlige endringer i tabellen er knyttet til rammeplangruppas mandat punkt a) 'tydeliggjøre pedagogikkens rolle og plass i utdanningen og bidra til større konsistens i begrepsbruk' og punkt b) 'fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene'. Rammeplangruppa foreslår tre tekstlige endringer i tabellen i forskrift for norsk BLU og to endringer i tabellen i forskrift for samisk BLU.

Den ene endringen er knyttet til dagens ordning med å bruke 20 studiepoeng til å forsterke etter eller to kunnskapsområder. Dette endringsforslaget gjelder bare forskrift for norsk BLU. Rammeplangruppa foreslår at institusjonene fritt kan disponere de 20 studiepoengene.

Endringsforslaget om å fristille 20 studiepoeng vil kunne bidra til at utdanningene blir mindre enhetlige på nasjonalt nivå, men samtidig gir en slik endring større mulighet til fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene, ettersom institusjonene kan disponere disse 20 studiepoengene slik de mener er hensiktsmessig ut fra lokale forutsetninger og ønsker. Det gir institusjonene større handlingsrom og muligheter til for eksempel å kunne benytte studiepoeng til tverrfaglige samarbeid på tvers av eller i kunnskapsområder, uten å nødvendigvis knytte studiepoengene direkte til ett eller to kunnskapsområder. Kombinert med at en ikke legger føringer på antall studiepoenggivende enheter, gir dette institusjonene et annet handlingsrom enn tidligere.

De to andre endringene, som omfatter forskrift for både norsk og samisk BLU, er knyttet til søylen som kalles «pedagogikk» i opprinnelig tekst, og der det opprinnelig heter at «pedagogikk skal være integrert i alle kunnskapsområder». Rammeplangruppa foreslår at søylen i de respektive tabellene endres til å hete 'pedagogikkfaget', og at teksten i søylen erstattes med følgende tekst: «Pedagogikk skal være et sentralt og sammenbindende fag gjennom hele studieløpet og i fordypningen».

Endringen til «pedagogikkfaget» og presisering av at pedagogikkfaget skal være et sentralt og sammenbindende fag gjennom hele studieløpet bidrar til større konsistens i begrepsbruk. Den doble integreringen av både fag, og fag og praksis (slik opprinnelige tabell er forstått), har utfordret pedagogikkfagets mulighet til å framstå som sentralt og sammenbindende fag, og endringen vil kunne styrke denne muligheten. Forskning peker også på at kravet om at pedagogikk(faget) skal integreres i alle kunnskapsområder utfordrer pedagogikk(fagets) mulighet for å være et sentralt og sammenbindende fag med et særlig ansvar for progresjon og profesjonsretting. Å fjerne at pedagogikkfaget skal være integrert i alle kunnskapsområder kan bidra til at pedagogikkfaget blir mindre fragmentert og med det får en tydeligere plass. Forslaget er i tråd med forslag til endring i merknadstekst (se merknad til §2).

§ 3, 9. ledd, norsk og samisk BLU**Opprinnelig tekst:**

Bacheloroppgaven skal være profesjonsrettet med tematisk forankring i kunnskapsområdene eller i fordypningen. Arbeidet med oppgaven og innføring i vitenskapsteori og metode skal til sammen utgjøre 15 studiepoeng.

Endringsforslag:

Bacheloroppgaven skal være profesjonsrettet med tematisk forankring i kunnskapsområdene eller i fordypningen. Arbeidet med oppgaven og innføring i vitenskapsteori og metode skal til sammen utgjøre 15 studiepoeng. ***Institusjonene kan synliggjøre studiepoengfesting av lærerutdanningsfagene på studentenes vitnemål.***

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag til tekstlige endringer er knyttet til rammeplangruppas mandat punkt d) 'Studiepoengfesting av fag'. Et argument som tilsier at en ikke skal synliggjøre studiepoengfesting på vitnemålet, er at det legitimerer den tidligere fagtenkningen som en ønsket å gå bort fra med organisering i kunnskapsområder. Dessuten kan det i noen tilfeller være krevende å skille ut hvor mange studiepoeng som har vært benyttet når fagene inngår i tverrfaglige eller transfaglige sammenhenger. Likevel er det slik at studiepoengfesting av lærerutdanningsfag foregår ved de aller fleste institusjonene i dag som element i ressursplanleggingen. Å synliggjøre studiepoeng av lærerutdanningsfag på vitnemål vil kunne bidra til å åpne for flere videreutdanningsmuligheter, spesielt i tilfeller der det kreves spesifikke fag. Det vil også kunne gi arbeidslivet mer spesifikk informasjon om studiets innhold. Rammeplangruppas vurdering er at åpningen for flere videreutdanninger og tydelighet for arbeidslivet veier tyngre enn de skisserte ulempene.

3.2 Endringsforslag merknader med vurderinger for og mot

Merknader til § 1. Virkeområde og formål

Merknader til §1, 3. ledd, samisk BLU

Rammeplangruppa foreslår følgende tillegg i merknader til §1, 3. ledd i samisk BLU:

Forskriftens §1, tredje ledd understreker betydningen av at utdanningen skal ivareta kunnskap om samiske forhold, om samiske barns og samers og urfolks rettigheter i tråd med barnehagelov og gjeldende forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, sameloven, konvensjoner og retningslinjer som vedrører samiske forhold.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Teksten flyttes fra forskrift og til merknad for å presisere hvilke lover, konvensjoner og retningslinjer forskrift for samisk BLU særlig bygger på.

Merknader §1, 3. ledd norsk BLU, 5. ledd samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Bestemmelsens formål framgår av tredje ledd. Med begrepet "integrrert, profesjonsrettet", menes at både pedagogikk og fagdidaktikk skal inngå i alle kunnskapsområder og at praksis skal forankres i kunnskapsområdene.

Endringsforslag [tillegg i samisk BLU vises i klammeparentes]:

Bestemmelsens formål framgår av tredje [*femte*] ledd. Med termene "integrrert, profesjonsrettet» menes at *både pedagogikk og fagdidaktikk skal inngå* praksis skal forankres i kunnskapsområdene, at *deler av kunnskapsområdene skal være tverrfaglige, samt at barnehagefaglig og didaktisk kunnskap skal inngå i alle kunnskapsområder.*

Begrunnelse for endringsforslaget:

Dette forslaget innebærer en presisering av at den første termen «integrrert» er knyttet til teori og praksis, og deretter at den neste termen «profesjonsrettet» omfatter barnehagefaglig og didaktisk kompetanse, samt at deler av kunnskapsområdet skal være tverrfaglig (ikke hele kunnskapsområdet). Begrunnelsen for dette forslaget er først og fremst at å arbeide tverrfaglig krever et utgangspunkt i faglige kunnskaper. Den opprinnelige teksten legger også opp til at pedagogikk og fagdidaktikk er motpoler, noe de ikke er. Dette er nå fjernet.

Merknader §1, 5. ledd, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Begrepet "forskningsbasert" henviser til og reflekterer kravet i Universitets – og høgskoleloven § 1-3 a, der det fremgår at universiteter og høgskoler skal tilby høyere utdanning som er basert på det fremste innen forskning". "Forskningsbasert" refererer her til forsknings- og utviklingsarbeid. I tillegg brukes begrepet samisk kunnskapsbasert om den kunnskapen som i følge Urfolkserklæringen 2007: §13, omfatter bruk, utvikling og overføring

av urfolks tradisjonelle kunnskap.

(<http://www.galdu.org/web/index.php?sladja=50&vuolitsladja=89&giella1=eng>)]

Endringsforslag:

Begrepet "forskningsbasert" henviser til og reflekterer kravet i Universitets – og høgskoleloven § 1-3 a, der det fremgår at universiteter og høyskoler skal tilby høyere utdanning som er basert på det fremste innen forskning". "Forskningsbasert" refererer her til forsknings- og utviklingsarbeid. I tillegg brukes begrepet samisk kunnskapsbasert om den kunnskapen som **ifølge** Urfolkserklæringen 2007: §13, omfatter bruk, utvikling og overføring av urfolks tradisjonelle kunnskap.

(<http://www.galdu.org/web/index.php?sladja=50&vuolitsladja=89&giella1=eng>)

Begrunnelse for endringsforslaget:

Teksten foreslås også korrigeret slik at det vises til korrekt ledd i samisk forskrift. Henvisningen i dagens merknad er ikke korrekt. Det vises til tredje ledd, men det er femte ledd. I tillegg foreslås å fjerne lenken. Denne lenken er død og henviser ikke til et nettsted. Endringen vil bidra til å gjøre forskriften og merknaden mer tidløs. En språklig korrigerende av ordet «ifølge» er også lagt inn.

Merknader til §1, 4. ledd norsk BLU, 6. ledd samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Henvisningen til lov om barnehager av 17. juni 2005 nr. 64 (barnehageloven) understreker viktigheten av å kjenne til denne loven og også underliggende forskrifter knyttet til barnehageloven, internasjonale konvensjoner som ILO-konvensjonen nr.169 om urfolk og FNs barnekonvensjon. Staten har gjennom sin tilslutning til ILO- konvensjonen en særskilt forpliktelse i forhold til det samiske folk. Norges ansvar overfor samene som urfolk er tydeliggjort gjennom dette.

Endringsforslag [tillegg i samisk BLU vises i klammeparentes]:

Henvisningen til lov om barnehager av 17. juni 2005 nr. 64 (barnehageloven) ~~i 4. ledd [6. ledd]~~ understreker viktigheten av å kjenne til denne loven og også underliggende forskrifter knyttet til barnehageloven, internasjonale konvensjoner som ILO-konvensjonen nr.169 om urfolk og FNs barnekonvensjon. Staten har gjennom sin tilslutning til ILO- konvensjonen en særskilt forpliktelse i forhold til det samiske folk. Norges ansvar overfor samene som urfolk er tydeliggjort gjennom dette.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslaget innebærer en presisering av hvilket ledd det henvises til i forskrift. Leddet mangler i eksisterende forskrift for samisk BLU, men er nå foreslått som nytt 6. ledd i rammeplangruppas forskrift.

Merknader §1, 6. ledd norsk BLU og 8. ledd samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Bestemmelsens sjettede ledd spesifiserer sentrale områder som utdanningen skal vektlegge. For en utdyping av begrepet "danning", vises det til beskrivelse av dannelsesbegrepet i gjeldende rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Vi viser også til at krav om kunnskap om barns danning er tatt inn i utbytteformuleringene under Kunnskaper i § 2. Barnehagens alderssammensetning har over tid endret seg. Andelen barn under tre år har økt betydelig. Utdanningen må vektlegge og tilpasses de ulike alderstrinnene som er representert i barnehagen.

Endringsforslag [tillegg i samisk BLU vises i klammeparentes]:

Bestemmelsens sjettede ledd [*åttende ledd*] tydeliggjør at utdanningen skal vektlegge *en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, læring, omsorg og danning. Utdanningen bygger på barnehagens verdigrunnlag slik den framgår av barnehagens rammeplan, kapittel 1.* For en utdyping av begrepet "danning", vises det til beskrivelse av dannelsesbegrepet i gjeldende rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. ~~Vi viser også til at~~ Krav om kunnskap om barns danning er tatt inn i utbytteformuleringene under Kunnskaper i § 2. ~~Barnehagens alderssammensetning har over tid endret seg. Andelen barn under tre år har økt betydelig. Utdanningen må vektlegge og tilpasses de ulike alderstrinnene som er representert i barnehagen.~~

Begrunnelse for endringsforslaget:

Endringen er en konsekvens av forslag til endring i §1, 6. ledd i forskrift norsk BLU, 7. ledd i forskrift samisk BLU, der det vektlegges at utdanningen skal ha en helhetlig pedagogisk tilnærming til lek, omsorg, læring og danning.

Merknadsteksten tydeliggjør at sjettede ledd [åttende ledd i samisk BLU] knyttes til barnehagens verdigrunnlag. Endringen synliggjør koblingen til profesjonsutøvelsens rammeverk og understreker barnehagens egenart som pedagogisk virksomhet.

Ettersom flerspråklige barn omtales under læringsutbyttene §2, flyttes merknad om definisjon av flerspråklighet dit. Når det gjelder alderssammensetning og økt andel barn 0-3 år, viser rammeplangruppa til diskusjonen under forskriftens §1, sjettede ledd i forskrift norsk BLU og åttende ledd i forskrift samisk BLU.

Det er ellers foreslått en språklig korrigerende av merknaden: stryke tekst med uklar referanse («Vi viser til...»). Det er uklart hvem «vi» er i en lovtekst.

Rammeplangruppa foreslår å stryke de tre siste setningene: «~~Barnehagens alderssammensetning har over tid endret seg. Andelen barn under tre år har økt betydelig. Utdanningen må vektlegge og tilpasses de ulike alderstrinnene som er representert i barnehagen.~~» Disse setningene har referanse til §1, 6. ledd i norsk og 7. ledd i samisk BLU. Fjerning av dette leddet i forskrift medfører at tilhørende merknad også foreslås fjernet.

Merknader §1, 8. ledd, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Formuleringene i bestemmelsens sjuende ledd om at utdanningen skal "[...] bidra til kritisk refleksjon og profesjonsforståelse" og " Barnehagelærerprofesjonen og barnehagen skal settes inn i en samfunnsmessig sammenheng.", gjenspeiler krav om at dannelsesaspektet skal inn i utdanningen.

Endringsforslag:

Formuleringene i bestemmelsens ~~sjuende~~ **åttende** ledd om at utdanningen skal "[...] bidra til kritisk refleksjon og profesjonsforståelse" og " Barnehagelærerprofesjonen og barnehagen skal settes inn i en samfunnsmessig sammenheng.", gjenspeiler krav om at dannelsesaspektet skal inn i utdanningen.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Det vises til feil ledd i forskriften. Endringsforslaget innebærer en korrigerende av hvilket ledd i forskriften det vises til.

Merknader til § 2. Læringsutbytte

Merknader §2, Kompetanseområder, fjerde avsnitt, norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Det vil være et ledelsesansvar å skape en klar ansvarsdeling mellom pedagogikk som gjennomgående tema og det enkelte kunnskapsområdet når det gjelder å gi studentene det overordnede læringsutbyttet som er beskrevet i forskriften. Det vises for øvrig til omtalen av institusjonenes ansvar innledningsvis.

Endringsforslag:

Det vil være et ledelsesansvar å skape en klar ansvarsdeling mellom pedagogikk som ~~gjennomgående tema~~ **sentralt og sammenbindende fag** og det enkelte kunnskapsområdet når det gjelder å gi studentene det overordnede læringsutbyttet som er beskrevet i forskriften. Det vises for øvrig til omtalen av institusjonenes ansvar innledningsvis.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Endringen er en konsekvens av forslag til endring i forskriftens §3, 4. ledd og kan knyttes til mandatets punkt a) 'tydeliggjøre pedagogikkens rolle og plass i utdanningen og bidra til større konsistens i begrepsbruk'.

Merknader §2, Kompetanseområder, Kunnskap 2, norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Kunnskap 2: Med begrepet "barnehagens fagområder" menes her de fagområder som er beskrevet i gjeldende rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Endringsforslag:

Kunnskap 2: Med begrepet "barnehagens fagområder" menes her de fagområder som er beskrevet i gjeldende rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Setningen strykes som følge av endring i §2, Kunnskap 2 i forskriften, der 'fagområder' er erstattet med 'rammeplan'. Henvisning til rammeplan er nå spesifisert i forskriften.

Merknader §2, Kompetanseområder, Kunnskap 4, norsk og samisk BLU**Opprinnelig tekst:**

Kunnskap 4: Kunnskap om barns språkutvikling omfatter også kunnskap om avvikende språkutvikling.

Endringsforslag:

Kunnskap 4: Kunnskap om barns språkutvikling omfatter også kunnskap om avvikende språkutvikling. ***Kunnskap om flerspråklighet omfatter kunnskap om barn som vokser opp med to eller flere språk og som identifiserer seg med disse språkene, og/eller barn som identifiserer seg med flere språk og bruker flere språk i sin hverdag, herunder samiske språk.***

Begrunnelse for endringsforslaget:

Presiseringen om flerspråklighet stod tidligere i merknader til §1, 6. ledd (7. ledd i samisk BLU), og denne er foreslått fjerne da leddet er gjort mer overordnet og fordi flerspråklighet er omtalt i læringsutbyttebeskrivelsen under Kunnskap 4. Presiseringen om samiske språk er en viktig presisering for å løfte fram kunnskap om samiske språk.

Merknader til § 3. Struktur og innhold**Merknader §3, Pedagogikkfagets i utdanningen, tredje avsnitt, norsk og samisk BLU****Opprinnelig tekst:**

Pedagogisk kunnskap skal sikre et felles integrert barnehagefaglig fundament i alle gjennom hele kunnskapsområdene studieløpet og i fordypningen, og slik ivareta en gjennomgående profesjonsfaglig og vitenskapelig plattform i en helhetlig og integrert utdanning. Pedagogikk skal spesielt bidra til studentens dannelsesprosess, personlige vekst og utvikling, analytiske ferdigheter, integrering av teori og praksis, innsikt i vitenskapelig tenkemåte og etiske refleksjon. Pedagogisk kunnskap er mangesidig og omfatter delområder som psykologi, sosiologi, filosofi, didaktikk og idéhistorie. Elementene fra disse delområdene vil kunne inngå på ulike måter og i ulik grad i de enkelte kunnskapsområdene og i fordypningen.

Endringsforslag:

Pedagogikkfaget kunnskap skal sikre et felles integrert **barnehagepedagogisk** barnehagefaglig fundament i alle **gjennom hele** kunnskapsområdene **studieløpet** og i

fordypningen, og slik ivareta en gjennomgående profesjonsfaglig og vitenskapelig plattform i en helhetlig og integrert utdanning. Pedagogikkfaget skal spesielt bidra til studentens dannelsesprosess, personlige vekst og utvikling, analytiske ferdigheter, integrering av teori og praksis, innsikt i vitenskapelig tenkemåte og etiske refleksjon. Pedagogikkfaget kunnskap er mangesidig og omfatter delområder som psykologi, sosiologi, filosofi, didaktikk og idéhistorie. Elementene fra disse delområdene vil kunne inngå på ulike måter og i ulik grad i de enkelte kunnskapsområdene og i fordypningen.

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag til tekstlig endring er relevant for rammeplangruppas mandat punkt a) 'tydeliggjøre pedagogikkens rolle og plass i utdanningen og bidra til større konsistens i begrepsbruk. 'Pedagogisk kunnskap' og 'pedagogikk' er endret til 'pedagogikkfaget'. Det er gjort endring i hva 'pedagogikk', eller pedagogikkfaget, skal sikre. Istedenfor å sikre et felles 'integrert barnehagefaglig' fundament 'i alle kunnskapsområdene og i fordypningen' skal pedagogikkfaget i den endrede teksten sikre et felles 'barnehagepedagogisk fundament gjennom hele studieløpet og i fordypningen'.

I dette avsnittet er det pedagogikkfagets ansvar som utdypes, og ved å anvende barnehagepedagogisk kan det profesjonsrettede ansvaret pedagogikkfaget har tydeliggjøres. Vurderingene knyttet til å endre fra 'barnehagefaglig' til barnehagepedagogisk peker tilbake på tidligere merknad med forslag om å anvende 'barnehagefaglig'. Forslaget er konsistent med forslag til endring i merknader til §1, 3. ledd, der det er fjernet at pedagogikk skal inngå i alle kunnskapsområdene. Forslaget bidrar til større konsistens i begrepsbruk: at pedagogisk kunnskap her endres til pedagogikkfaget, vil gjøre formuleringen nesten identisk med beskrivelsen av pedagogikkfaget i rammeplanen fra 2003. Det bredere 'pedagogisk kunnskap' kan bli stående i forskriften §3, andre ledd og i denne sammenheng forstås som kandidatenes teoretiske og praktiske kunnskap i alle fag. Videre kan endringen åpne for mindre fragmentering, og det vil kunne styrke akademiseringen av utdanningen dersom pedagogikk tydeliggjøres som fag som spesielt skal bidra til analytiske ferdigheter, integrering av teori og praksis, innsikt i vitenskapelig tenkemåte og etiske refleksjon. En slik endring kan motvirke at pedagogikk blir et verktøyfag, eller «alt og ingenting», og også åpne opp for at faget er mangfoldig og i bevegelse. Med denne formuleringen vil det derimot kunne bli mindre åpning for en tolkning som muliggjør at andre fagtilsatte enn ansatte i pedagogikkseksjonen kan undervise i pedagogikk(faget), noe som kan skape mindre handlingsrom for institusjonene. Likevel er rammeplangruppas vurdering av forslaget kan bidra til å styrke pedagogikkfagets dannelsesfunksjon og kritiske og etiske dimensjoner, og det vil i tillegg kunne gi institusjonene handlingsrom for lokale tilpasninger, ved at pedagogikkfaget kan samles i noen kunnskapsområder og fordypningen, eller være del av alle kunnskapsområder og fordypningen.

Merknader §3, 5. ledd, norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst:

I § 3, femte ledd vises en tabell over utdanningens oppbygging, med navn på de seks kunnskapsområdene. Det understrekes at et element som inngår i navnet på ett kunnskapsområde, ikke skal begrenses til dette, men kan være tverrgående tema i flere eller alle kunnskapsområdene. Det gjelder helt sentrale tema som for eksempel lek, ledelse og kreativitet. Videre fastsettes hvert kunnskapsområdes omfang med minimum antall studiepoeng, antall studiepoeng til forsterkning av ett eller to kunnskapsområder i løpet av

de to første årene og til fordypning det 3. studieåret, dessuten antall studiepoeng til obligatorisk bacheloroppgave. Minste studiepoenggivende enhet er 15 studiepoeng. Dette skal bidra til sammenheng i fagstoffet og styrke målet om en helhetlig og integrert utdanning. Tabellen synliggjør også utdanningens forankring i pedagogikk og praksis som to stolper som løper gjennom alle tre årene og integreres i alle kunnskapsområdene og i fordypningen.

Endringsforslag:

I § 3, femte ledd vises en tabell over utdanningens oppbygging, med navn på de seks kunnskapsområdene. Det understrekes at et element som inngår i navnet på ett kunnskapsområde, ikke skal begrenses til dette, men kan være tverrgående tema i flere eller alle kunnskapsområdene. Det gjelder helt sentrale tema som for eksempel lek, ledelse og kreativitet. Videre fastsettes hvert kunnskapsområdes omfang med minimum antall studiepoeng, antall studiepoeng til forsterkning av ett eller to kunnskapsområder i løpet av de to første årene og til fordypning det 3. studieåret, dessuten antall studiepoeng til obligatorisk bacheloroppgave. Minste studiepoenggivende enhet er 15 studiepoeng. Dette skal bidra til sammenheng i fagstoffet og styrke målet om en helhetlig og integrert utdanning. **Studiepoenggivende vurderingsenheter skal være tverrfaglige og bidra til sammenheng i fagstoffet og styrke målet om en utdanning som integrerer teori og praksis.** Tabellen synliggjør også utdanningens forankring i pedagogikk og praksis som to stolper som løper gjennom alle tre årene og integreres i alle kunnskapsområdene og i fordypningen. i **pedagogikkfaget og praksis som to stolper som inngår i hele studieløpet og i fordypningen.**

Begrunnelse for endringsforslaget:

Forslag er knyttet til mandatpunkt c) om fleksibilitet i og mellom kunnskapsområdene. I gjeldende merknader angis minste studiepoenggivende enhet til 15 studiepoeng, og det heter opprinnelig i forskriftens §3, 4. ledd at kunnskapsområdene skal organiseres og vurderes som integrerte enheter. Hensikten med å fastsette minste studiepoenggivende enhet på 15 stp har vært å unngå fagfragmentering i vurderingsordningene. I merknader til forskriftens §3, femte ledd heter det at 'Dette skal bidra til sammenheng i fagstoffet og styrke målet om en helhetlig og integrert utdanning'.

Rammeplangruppa foreslår å fjerne merknadstekstens setning om minste studiepoenggivende enhet og erstatte denne med en formulering som ikke angir omfang på studiepoeng, men som gir føringer på tverrfaglighet og integrering teori/praksis.

Institusjonene har gitt tilbakemeldinger til rammeplangruppa på at de ønsker mer fleksibilitet. Den opprinnelige begrunnelsen for 15 studiepoeng som minste studiepoenggivende enhet henger sammen med kunnskapsområdet Ledelse, samarbeid og utviklingsarbeid, som utgjør 15 studiepoeng.

Argumentene mot en fullstendig fristilling er at det vil kunne gi større forskjeller fra institusjon til institusjon, og mindre enhetlig utdanning på nasjonalt nivå, som i sin tur ville kunne redusere mulighetene for mobilitet mellom institusjonene etter første studieår. Det er imidlertid ingen føringer i dagens forskrift som sier at det skal være mobilitet etter første studieår. Det vil dessuten ikke påvirke mobilitet etter andre studieår, fordi læringsutbyttene samlet sett er de samme og kan knyttes til nasjonal forskrift. Et annet argument mot fullstendig fristilling vil være at det blir større forskjeller i studiemodell fra institusjon til institusjon. Omfanget på studiepoenggivende enhet vil potensielt påvirke forskjellene: desto mindre krav til omfang på studiepoenggivende enheter, desto større fleksibilitet og dermed også forskjeller: Med en grense på 10 studiepoeng, blir det mindre

forskjeller mellom institusjonene og større grad av styring. Med en grense på 7 studiepoeng kan det bli større forskjeller og uten grenser blir det potensielt størst forskjeller.

I innspillene fra institusjonene er 7 og 10 studiepoeng foreslått. Rammepiangruppa har likevel falt ned på at en ikke stiller krav til omfanget av studiepoeng i en enhet/emne/fagområde, men at institusjonene selv avgjør omfanget. For at det ikke skal oppstå fagfragmentering og for å hindre at det blir mange små eksamensenheter, legges det føringer på at studiepoenggivende enheter skal integrere teori og praksis, samt være tverrfaglige. Gruppa har vurdert om endringen vil kunne medføre en endring i retning av mange små vurderingsenheter, men ser ikke dette som en stor fare, blant annet ut fra at eksamen er i seg selv kostnadsdrivende, samt at det har kommet føringer fra myndighetene om innføring av tosensorordning som bidrar til ytterligere kostnader for institusjonene.

Et argument for at institusjonene selv skal avgjøre omfang, er fleksibilitet/handlingsrom. Institusjonene vil da stå friere til å tilpasse omfanget til sine lokale studieprogram. De overordnede læringsutbyttene i forskriften og organiseringen i kunnskapsområdene rokkes ikke ved.

§3, 5. ledd, norsk BLU

Opprinnelig tekst:

Det framgår av § 3, femte ledd at utdanningen skal inneholde 20 studiepoeng til forsterkning av ett eller to kunnskapsområder i løpet av de to første studieårene.

Endringsforslag:

Det framgår av § 3, femte ledd at ~~utdanningen skal inneholde 20 studiepoeng til forsterkning av ett eller to kunnskapsområder i løpet av de to første studieårene~~ utdanningsinstitusjonene kan disponere 20 studiepoeng fritt.

Begrunnelse for endringsforslag:

Endringen er en konsekvens av forslag til endring i §3, 5. ledd (tabellen). For begrunnelse og vurdering, se diskusjon under §3, femte ledd.

3.3 Språklige endringsforslag og oppdateringer av forskrift

I det følgende underkapitlet kommer rammeplangruppa forslag til språklig oppdatering og styrking av indre sammenheng. Forslagene omfatter mindre tekstlige endringer som bidrar til bedre samsvar mellom forskrift og merknader for norsk BLU og samisk BLU. I kapittel 3.3.2 presenteres forslag om å innføre henvisninger til oppdaterte lovtekster. Forslagene i kapittel 3.3 vil kunne bidra til at forskriften blir mer tidløs.

3.3.1 Mindre endringsforslag til forskrift og merknader.

§ 1, 1. ledd norsk BLU

Opprinnelig tekst:

Forskriften gjelder for universiteter og høyskoler som gir barnehagelærerutdanning, og som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og § 3-1.

Endringsforslag:

Forskriften gjelder for universiteter og høyskoler som gir barnehagelærerutdanning, og som er akkreditert etter lov om universiteter og høyskoler § 1-2 og § 3-1. ***Den norske og den samiske barnehagelærerutdanningen er likeverdige.***

Kommentar: Gjeldende rammeplan for den samiske barnehagelærerutdanningen tydeliggjør innledningsvis at «Den samiske og den norske barnehagelærerutdanningen er likeverdige.» Rammeplangruppa mener det er selvmotsigende hvis denne formuleringen kun skal finnes i den ene rammeplanen og foreslår at motsvarende formulering tas inn innledningsvis også i rammeplanen for den norske barnehagelærerutdanningen.

§ 2, Ferdighet 1, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

- kan bruke samisk tradisjonelle kunnskap og samiske læringsforståelser, og bruke sin faglighet og relevante resultater fra FoU til å lede og tilrettelegge for barns lek, undring, læring, og utvikling og til å begrunne sine valg.

Endringsforslag:

- kan bruke samisk tradisjonelle kunnskap og samiske læringsforståelser, og bruke sin faglighet og relevante resultater fra FoU til å lede og tilrettelegge for barns lek, undring, læring, og utvikling og til å begrunne sine valg.

Kommentar: fjerne en «e» i tradisjonelle, språklig korrigering.

§3, 6. ledd og § 4, norsk og samisk BLU

Endringsforslag:

Rammeplangruppa foreslår å anvende «praksisstudiet» istedenfor «praksisopplæring» i forskrift for både norsk og samisk BLU.

Kommentar: Selve termen praksisopplæring brukes ikke lenger i nasjonale retningslinjer, og kan framstå som noe gammelmodig. Praksisstudiet signaliserer studenten som aktivt lærende, mens «opplæring» er noe som gis av institusjonen. En eventuell tekstlig justering bør også ses i sammenheng med formuleringer i merknader til forskrift.

§3, 7. ledd, norsk og samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Fordypning skal bygge på kunnskapsområdene og bidra til faglig progresjon og økt kompetanse med relevans for arbeidet i barnehagen.

Endringsforslag:

Fordypning~~en~~ skal bygge på kunnskapsområdene og bidra til faglig progresjon og økt kompetanse med relevans for arbeidet i barnehagen.

Kommentar: legge til «en» i fordypning, språklig korrigerer.

§ 4, norsk og samisk BLU

Endringsforslag:

Rammeplangruppa foreslår å fjerne «kvalitetsindikatorer» i overskrift og brødtekst §4.

Kommentar: kvalitetsindikatorerne forsvant med reviderte nasjonale retningslinjer i 2018. Kvalitetsindikatorer kan fjernes ettersom henvisningen ikke lenger er relevant. Det bør i så fall endres både i overskrift og brødtekst. I så fall er forslag til tekstendring slik:

Merknader til §1, 1. ledd, norsk BLU

Opprinnelig tekst:

Bestemmelsens første ledd angir forskriftens virkeområde, som er alle høgskoler og universiteter som gir førskolelærerutdanning.

Endringsforslag:

Bestemmelsens første ledd angir forskriftens virkeområde, som er alle høgskoler og universiteter som gir tilbyr førskolelærerutdanning **barnehagelærerutdanning**.

Kommentar: Førskolelærerutdanning er en utdatert term. Det framstår som kunstig å bruke denne termen i en ny utdanning som heter «barnehagelærerutdanning».

Merknader til § 2, Kompetanseområder, første avsnitt, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Læringsutbytte i de enkelte kunnskapsområdene konkretiseres i de retningslinjene i den samiske barnehagelærerutdanningen og i institusjonenes programplaner.

Endringsforslag:

Læringsutbytte i de enkelte kunnskapsområdene konkretiseres i ~~de~~ retningslinjene i for den samiske barnehagelærerutdanningen og i institusjonenes programplaner.

Kommentar: fjerne «de» og «i», språklig korrigerings.

Merknader til § 2, Kompetanseområder, andre avsnitt, norsk BLU

Opprinnelig tekst:

Læringsutbyttebeskrivelser på disse områdene er derfor inkludert i forskriften. De er også ivaretatt i de nasjonale retningslinjene for fag.

Endringsforslag:

Læringsutbyttebeskrivelser på disse områdene er derfor inkludert i forskriften. De er også ivaretatt i de nasjonale retningslinjene ~~for fag~~ **under de ulike kunnskapsområdene.**

Kommentar: å endre fra fag til kunnskapsområder vil skape mer konsistens.

Merknader til § 2, Kompetanseområder, andre avsnitt, samisk BLU

Opprinnelig tekst:

Læringsutbyttebeskrivelser på disse områdene er derfor inkludert i forskriften. De er også ivaretatt i retningslinjene for samisk barnehagelærerutdanning innen de ulike for kunnskapsområdene.

Endringsforslag:

Læringsutbyttebeskrivelser på disse områdene er derfor inkludert i forskriften. De er også ivaretatt i retningslinjene for samisk barnehagelærerutdanning ~~innen~~ **under** de ulike ~~for~~ kunnskapsområdene.

Kommentar: endre fra 'innen' til 'under' og fjerne 'og', språklig korrigerings.

Merknader til § 2, Kompetanseområder, avsnitt fem-åtte, samisk BLU

Endringsforslag: Fjerne avsnitt fem-åtte under Kompetanseområder, samisk BLU.

Kommentar: Under deloverskriften «kompetanseområder» er avsnittene fem-åtte gjentakelser/ duplikat av tidligere avsnitt. Rammeplangruppe foreslår å slette avsnittene som gjentas, slik at merknadene framstår som ryddigere.

Merknader § 3, 5. ledd, samisk BLU

Korrektur: endre fra 'syv' til 'sju'

Kommentar: språklig korrigerings.

Merknader § 5, femte avsnitt, norsk BLU

Korrektur: endre til 'gjennomgått'.

Kommentar: Legge til en 'n' i 'gjennomgått', språklig korrigerings.

3.3.2 Henvisninger til lovverk

Henvisningene til gjeldende lovverk står oppført på ulike måter i de to forskriftene, både internt innenfor samme forskrift og i de to forskriftene. Rammeplangruppa foreslår at henvisningene står oppført likt, fortrinnsvis med lenke til lovdata. En slik form for henvisning vil gjøre forskriftene mer like, samt at forskriften alltid vil vise til gjeldende lovverk.

Dette gjelder følgende steder:

- Henvisninger til barnehageloven (ulikt format i henvisning §1, femte ledd og §1, 9. ledd i eksisterende forskrift samisk BLU og norsk BLU)
- Henvisninger til gjeldende nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Dette gjelder §2, første ledd (både i forskrift samisk BLU og norsk BLU). Gruppa foreslår at det henvises med lenke til Forskrift om Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring» på samme måte som det henvises med lenke til barnehageloven.